

РІК XLIX, Ч. 5

ТРАВЕНЬ — 1992 — МАЙ

№ 5, VOL. XLIX

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.



НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

PIK XLIX, Ч. 5

ТРАВЕНЬ — 1992 — MAY

No. 5, VOL. XLIX

ЗМІСТ

19 лютого Верховна Рада України	1
Лев Олександрович. День матері	1
Олексій Довгий. Совість	2
Л. Бурчинська. Непохитна	3
Віра Вовк. Парастас для Стефанії Туркевич-Лукіянович	6
Богдан Кравців. Одбився я	9
Людмила Старицька Черняхівська. Заспів	10
Н. Данилевська. Загублений рід	11
Вісті з Централі	13
Людмила Коваленко. Дві краси	14
Ірина Михайловська. Згадаю, як співала мати	16
Оксана Мостович. У ньеньки	16
Емілія Турковська. Встаньте раненько, вмийтесь чистенько...	17
Український Музей	18
Our Life	
Vasyl Symonenko. The swans of motherhood	19
Ukrainian school in Siberia	20
The skin and the changing environment	23
Cooky's corner	24
Наше харчування	25
Хроніка Округ	26
Дописи Округ і Відділів	28
Пожертви	31
Нашим дітям	34
Посмертні згадки	36
Загальні збори Відділів	36, 37, обкл.

Ілюстрації Дарії Наумко. Illustration by Daria Naumko.

*На обкладинці: Тризуб — малий герб України
Our cover: The Trident — a small Coat of Arms of Ukraine.*

Редактор — **Ірена Чабан**
 Редактор англійської частини — **Марта Бачинська**
 Мовна редакція — **Роман Юревич**
 Адміністратор — **Наталія Дума**
 РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Любов Волинець
Христя Навроцька — з уряду (пресова референтка Головної Управи)
Іванна Ратич
Іванна Рожанковська
Ольга Руденська
Марія Савчак — з уряду (Голова Союзу Українок Америки)
Тамара Стадниченко-Корнелісон

Second Class Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices. Copyright 1992 Ukrainian National Women's League of America, Reserved — Published in U.S.A.

ГОЛОВНА УПРАВА СУА

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ

Лідія Бурчинська
 Іванна Рожанковська
 ЕКЗЕКУТИВА

Марія Савчак	— голова
Іванна Ратич	— 1-ша заступниця голови
Ольга Гнатейко	— 2-га заступниця голови для справ організаційних
Лідія Гладка	— 3-тя заступниця голови для справ культури
Марта Хомяк	— 4-та заступниця голови для справ зв'язків
Ірина Чайківська	— протоколярна секретарка
Марія Томоруг	— кореспондентна секретарка
Розалія Полчій	— англійська секретарка
Рома Шуган	— скарбничка
Марта Данилюк	— фінансова секретарка
Ірина Куровицька	— вільний член
Лідія Білоус	— вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Ірина Руснак	— музейно-мистецька
Ольга Тритяк	— виховна
Ліда Черник	— суспільної опіки
Анна Кравчук	— стипендій
Христя Навроцька	— пресова

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Наталія Гєво	— Дітройт
Марія Одежинська	— Філадельфія
Надія Савчук	— Нью-Йорк
Марія Крамарчук	— Північний Нью-Йорк
Татіяна Рішко	— Нью Джерзі
Іванна Шкарупа	— Огайо
Анастасія Хариш	— Чикаго
Валентина Чудовська	— Нова Англія
Наталія Кушнір-Верзол	— Південний Нью-Йорк

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Евгенія Новаківська	— голова
Лідія Дяченко	— член
Таїса Турянська	— член
Надя Бігун	— заступниця
Лідія Фіцалович	— заступниця

ГОЛОВНА УПРАВА СУА
 /АДМІНІСТРАЦІЯ/
 108 Second Avenue
 New York, NY 10003
 (212) 533-4646
 Години урядування: від 10:00
 до 4:00 по пол.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
 203 Second Avenue
 New York, NY 10003
 (212) 228-0110
 Fax (212) 228-1947

РЕДАКЦІЯ: (212) 674-5508
 Fax: (212) 254-2672

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ:	АВСТРАЛІЯ:
Ukrainian Booksellers	Postup Ukrainian Cooperative
49 Linden Gardens	Trading Society Limited
Notting Hill Gate	928 Mount Alexander Rd.
London W24HG	Essendon, 3040,
England	Australia

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly — except Aug.
 by Ukrainian National Women's League of America, Inc.,
 108 Second Avenue, New York, NY 10003.
 ISSN 0740-0225

Postmaster: send address changes to
 "OUR LIFE", 108 Second Ave., New York, NY 10003

**19 ЛЮТОГО ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ЗАТВЕРДИЛА МАЛИЙ ГЕРБ УКРАЇНИ — ТРИЗУБ
НА СИНЬОМУ ПОЛІ П'ЯТИКУТНОГО ЩИТА**

Проект виконали архітектор А. Гречило, художники О. Кохан та І. Турецький. До праці над ним були залучені відомі вчені Г. Логвин, М. Брайтчевський, художник Г. Якутович, архітектор Л. Скорик, історик С. Білокінь, письменник В. Шевчук та інші. На сесії Верховної Ради з науковим обґрунтуванням саме такого символу виступив директор інституту археології П. Сохань.

ДЕНЬ МАТЕРІ

Цей день припадає у травні і якщо є хтось серед нас, що несвідомий цього, то насправді він мусів з Марса злетіти, бо реклами останніх тижнів тільки про те й нагадує: "День матері — купіть їй праску", "День матері — замовте місце в ресторані", "День матері — китиця рож буде доставлена того ранку", "День матері — особлива випродаж білизни, парфумів, ювелірних виробів", "День матері — візьміть її на пляж Карібського острова". "День матері..."

А в школах українознавства учителі "дресують" дітей, бо надходить День матері і треба поставити сценку, заспівати пісню про маму і прочитати два-три віршики, напівшепотом, до мікрофону на зразок "Я матушу дуже лублю..." І кінець — до наступного Дня матері через рік.

Нам не втечи від реклами і випродажів, і ресторанів з спеціальним меню на честь мам, і поплудневих серійних драм на телебаченні, де лицедії відзначають цей день, і карток "для найкращої у світі мами", і троянд, і самодіяльних постановок у школі українознавства.

Але ми можемо також, і не тільки в цей день в році, поклонитись матерям.

Зробімо низький уклін мамам, які нас ночами кормили і закривали своїми тілами, коли поблизу вибухали бомби, трясучи мури підвалів-схоронищ, які чародійно роздобували одяг і взуття, підручники і ноти, і дах над головою за умов загальної нестачі.

Подякуймо мамам, яких боліла наша дівтацька поведінка, але які все це зносили мовчки.

Згадаймо на хвилину тих матерів, котрі приймають і виховують сиріт і покинутих дітей, і хронічно хворих — як своїх рідних.

Схилімо голови перед матерями, яких діти-вояки повернулися додому у домовинах, і тими, які не знають, де їх діти поховані.

Віддаймо честь матерям-правозахисницям, які сиділи у в'язницях і таборах і яких будили зі сну страхіття про те, що їх дітям на волі щось страшного стається.

Не забудьмо і про матерів, котрі займають відповідальні посади і яких не покидають думки про стан здоров'я дитини, яка вранці себе погано почувала або захворіла у школі. І про тих, які без чоловіків мусять самі займатися вихованням дітей і домашнім господарюванням. І про тих, які, незважаючи на великі старання і жертвенності, стають мамами наркоманів.

Поставмо на п'єдесталь і тих мачух, які зуміли здобути собі респект і навіть любов дітей і їх чоловіків і які трактують їх як рідних.

А хіба можна забути про матерів-бабусь, котрі протягом покоління внесли великий вклад у виховання дітей і які з посивілим волоссям починають нову кар'єру — виховників онуків?

В День матері і в будь-який день року годиться пригадати матерів, які вже відійшли на вічний спочинок. Вони і далі тішаться нашими успіхами і переживають наші невдачі і наші гіркі дні, хоч тепер нам нема як поскаржитись їм у вічі.

ОЛЕКСІЙ ДОВГИЙ

СОВІСТЬ



Куди б не йшов, не їхав би куди,
Який тягар не ніс би за плечима,
На мене мати дивиться завжди
Печальними і чистими очима.

Теплом очей тих завше дорожу,
До них лечу, неначе птах у небі.
Я погляд матері в собі ношу,
Як вічний скарб, збережений для себе.

Хай проживу на світі років сто,
Побачу сотні поглядів навколо,
Але отак, як мати, вже ніхто
На мене не подивиться ніколи.

Моя матусе, вибач за усе:
За неухагу і синівські болі...
Мені твій погляд завше принесе
Благословення на життя і долю.

Від тебе я нічого не втаю
І лицемірять думку не примушу.
Завжди в твоєму погляді стою
І в ньому власну очищаю душу.

Треба віддати належне і так званим "мамам". Це ті жінки, часто-густо бездітні, що добровільно працюють в напрямі підвищення грамотності досить неграмотного населення нашої країни. Вони навчають писати і читати дорослих людей, яких ні рідні матері, ні школа не навчили грамотності в дитячому віці і які прерізними способами протягом років приховували цю ваду. Така праця нелегка, як і нелегке материнство, але успіхи дорослих "дітей", їх вдячність за визволення від неписьменности приносять задоволення цим жінкам — "мамам". Такими ж матерями є вчителі шкіл українознавства, дитячих садків і світличок, котрі роками трудяться, навчаючи не своїх дітей культури їх предків. І ще також матерями, гідними подяки, треба вважати тих жінок, які займаються збірками стипендійних фондів і різних подарунків для українських дітей в країнах, що розвиваються, по різних кінцях світу, в тому числі і багатій, але слабо розвиненої України.

Пошануймо і тих матерів, які вміло поєднують свої професійні зацікавлення і материнські, але не хехтуймо і тими, що присвячують весь свій час на виховання дітей і домашні обов'язки, а також тих, які повертаються до своїх кар'єр, до вищих шкіл, або починають нові кар'єри, коли діти підростають і не потребують постійної уваги.

В День матері треба також поклонитись Єдиній Матері і просити її взяти нас під свій покров.

У 1979 році, коли він жив на засланні "широкої країни", в Бурятії, де під монгольським кордоном, літературний критик і поет Євген Сверстюк написав сонет про Неї — "Сикстинську Мадонну" (сонет надрукований у збірці Юрія Луцького "Листування з Євгеном Сверстюком", в-во "Смолоскип", 1992, стор. 27);

З лицем тривожним, з мудрим немовлям
Вона ступає на хитких хмаринах...
Чи буде там олюднена земля
І щедре сонце для її дитини?

У невідомість, як у глупу ніч,
Вона несе дитину мов по лезах,
І в материнськiм серці глибині
Ячить провісницький пророчий безум,

Але любов рішуча, як офіра...
Але опора нам єдина — віра...
І завмира замирена тривога.

Вона несе з покликання — нести.
А тіні розпластались, мов хрести,
І вся надія в ній — лише на Бога.

У матері — "любов рішуча, як офіра". Рішуча любов — навіть тоді, коли ми негідні були цієї любови, бо любов — одна з основних прикмет матерів.

Визнаймо це, принаймні, в той один день в році, у День матері!

Лев Олександрович

"НАШЕ ЖИТТЯ", ТРАВЕНЬ 1992



Константина Малицька

Konstantyna Malychka

Л. БУРАЧИНСЬКА

НЕПОХИТНА

(Спроба життєпису)

Вступ

Нелегко зібрати життєписні дані Константи́ни Малицької. Вона своєї автобіографії ніколи не написала і в питомій своїй скромності про своє минуле ніколи не говорила. Тут і там написала кілька спогадів про окремі події свого життя. Але злучити те в одне ціле, дати проглядний зарис її постаті перешкоджають різні прогалини в матеріялах. Адже з її творчості нам тут доступна лиш частина, преса з того часу нам також недосяжна. Отже доводиться складати все з небагатьох даних, що збереглися в її власних чи спогадах інших людей.

Та все ж відважуємось це зробити. У вільному світі проживає ще багато громадських діячок, що з нею співпрацювали. Є й багато учениць, що їх вона навчала. Отже залишились у багатьох не тільки безпосередні враження її постаті, але й запам'ятався той вплив, що йшов від її сильної особистості. Константина Малицька проявила себе у важливому моменті нашого історичного розвитку. Оцей її вклад у наше минуле, оце її значення в українському громадському житті хотіли б ми з'ясувати.

Дитинство й молодість

К. Малицька народилася 1872 р. у Кропивнику, пов. Калуш. Батько її о. Іван Малицький був священником, а мати — Олена з Гетьманчуків походила теж із священничого роду. Батька вона втратила дуже рано. Щоб дати своїй єдиній дитині освіту, мати перенеслась до Станиславова і там із трудом пробивалась. Та вона бачила вроджені здібності дівчинки і зробила все, щоб дати дочці єдине тоді

фахове звання вчительки. Початкову й виділову школу мала Константина закінчила в Станиславові, до державної семінарії ходила у Львові. Із вдячністю згадувала своїх учителів із того часу, зокрема Емілію Ничай-Кумановську, що вчила її у Станиславові. Ця вчителька поклала перші основи під громадське зацікавлення молодого дівчатка. Вона, як пише Константина, "тягала мене з собою по всіх вічах і концертах", керувала її читанням та взагалі мала на неї дуже корисний вплив. На жаль, не знаємо нічого про то-

дiшнiх вчителiв державної вчительської семiнарії у Львові. А мiж ними напевне були iндивiдуальностi, що так чи iнакше вiдбились на її розвитку.

Знаємо тiльки, що ще в семiнарії молода студентка почала писати. Її оповiдання для дiтей появлялись у "Дзвiнку" пiд псевдонiмом Растик; вони зраджували легке перо й зрозумiння дитячої психiки. У тому часi вона також багато читала; бiблiотека її свояка, старого канонiка о. А. Петрушевича при кафедрi св. Юра стояла для неї отвором.

Державний учительський семiнар закінчила в 1892 р. з вiдзначенням, як, зрештою, всi її свiдоцтва мали найкращi оцiнки. На першу вчительську посаду пiшла до 6-клясової школи в Галичi. Тут почались першi роки її фахової працi, тут вона вперше зiткнулась iз нашою громадою. Одинадцять лiт, проведених у Галичi, стали для неї життєвою i громадською школою.

У Галичi

На новому мiсцi працi Константина Малицька вперше зiткнулась iз українською дiтворою. Нарештi можна було для неї працювати! Але вкортцi показалося, що її уваги потребують не тiльки дiти, але й батьки. Галицьке мiщанство, як усюди консервативне, не було легко податне на впливи ззовнi. Москвофiльство й тут мало прихильникiв, тим бiльше, що мiсцевий парох його пiдтримував. Але знайшлась горстка свiдомих українцiв, помiж ними й К. Малицька, що захопила їх до заснування читальнi "Просвiти". Згодом постав при "Просвiтi" церковний хор, в якому теж брала участь, хоч спiвучим голосом не вiдзначалась.

Близькiсть Львова та нав'язаних там контакти завважила й на iнших зацiкавленнях К. Малицької. Вона дальше спiвпрацювала у "Дзвiнку", де пiдписувалась прибраним iм'ям Степан Горський. У 1898 р. появились окремою книжечкою "Малi герої", що стали улюбленою лектурою наших дiтей. Її вже пiдписала псевдонiмом Вiра Лебедева, що згодом став її найменням у дитячiй лiтературi.

Але працю пером вона не обмежувала тiльки писанням для дiтвори. Свої молодi творчi сили спрямовувала вона також на лiтературне поле, на пресу. Взагалi здавалося би, що життєвий запал штовхав її до вияву чи то в фаховiй дiлянцi, чи загальногромадськiй. Для лiтературної працi давали їй поштовх педагогiчнi теми. В журналі "Учитель" появились у 1902 р. нариси "Мами" з силуетками матерiв, що не знають послiдовностi у вихованнi. Подiбна збiрка оповiдань "iз трагедiй дитячих душ" змалювала бiльшi розчарування дитячої душі. У нашiй пресi вона писала найчастiше на педагогiчнi теми. Але й загальногромадськi подiї зворушують її й її статтi в "Учителi" — "На межi 20 ст.", що появилась на пе-

реломi 1900 р., є зразком такого смiливого виступу. Подiбно, як шкiльництво, цiкавить її й жiночий рух. У 1903 р. Клубок Українських Дiвчат у Львовi видав її працю "Про жiночий рух". Це був її реферат на 15-лiття першої жiночої органiзацiї, основаної Н. Кобринською в Станиславовi 1884 р.

Отже, як бачимо, в цих перших роках фахової працi К. Малицька себе всебiчно проявила. Її дiяльностi не могла подобатись шкiльнiй владi, що була в руках полякiв. Своєю читальнею "Просвiти" вона озброїла проти себе також мiсцевого пароха. Він почав боротьбу проти "читальникiв", а з ними разом почав "громити" в церквi й їх молоду провiдницю, дарма, що вона там разом iз iншими спiвала на хвалу Божу. Та й взагалi знайшов дорогу пошкодити непокирнiй учительцi. Немов грiм iз ясного неба вдарило її рiшення 1903 року — шкiльна влада перенесла її до далекого Беча в Зах. Галичинi.

Отак закінчилась перша вчительська посада К. Малицької у сутичцi з чужою владою та власними реакцiйними колами. В цьому не можна добачувати лише мiсцевих iнтриг москвофiлiв, але й намагання полякiв вiдирвати її вiд рiдного ґрунту, пригасити її творчий запал. Така тактика провадилась тодi супроти кожного активнiшого вчителя, що їх багато зазнало переслiдувань.

Для К. Малицької воно не скiнчилось трагiчно. В тому часi iнспектор Омелян Попович на Буковинi широко розгорнув педагогiчну працю i приймав здiбних учителiв на посади. Iм'я Константини Малицької вже було вiдоме завдяки її педагогiчнiй i журналістичнiй працi. Тому незабаром вона дiстала призначення до 5-клясової народної школи в Лужанах.

Всеж таки роки, проведенi в Галичi, були дуже цiнними в її життi. Вона пiзнала тут галицьке мiстечко i його пекучi потреби, вона побачила залежне становище українського вчителя. I тут вона поставила першi кроки для розвитку свого таланту: вона стала писати.

На Буковинi

Пiсля мiського оточення у Станиславовi, Львовi й Галичi К. Малицька вперше зустрiлась iз українським селом. Три роки провела вона в Лужанах i з найкращими враженнями згадувала їх. Це було для неї не тiльки збагаченням її фахового i громадського досвiду. Але й певним перепочинком пiсля напруженої атмосфери галицького часу.

Шкiльний будинок у Лужанах не дорiвнював тому в Галичi щодо розмiру i впорядкування. Проте мило вразила її громадська постава вчителства. На Буковинi нiхто не забороняв вчителевi брати участi в громадському життi, навпаки — iнспектор Попович заохочував до того. Сiльське населення було смiливише вiд галицького й краще розумiло значення шко-

ли. Тому вчителі щонеділі машерували з відділом Січі, відважно сходились на наради чи проводили святочним відкриттям. Але не без того, що й тут треба було зводити боротьбу за українську мову на шкільних конференціях чи в діловодстві школи. По школах ще було багато австрійського служальства та чужонаціонального елемента. І тут К. Малицька звела не один бій, не одну суперечку. Звичайно виходила переможцем, а не раз справа опинялась в інспектораті, де її інсп. Попович завжди підтримував.

Лужани близько положені до Чернівців. Подібно, як і в Галичі, вона й тут нав'язала контакт із тамошнім культурним центром. Часопис "Буковина" редагував тоді Ярослав Весоловський, вчительський журнал "Промінь" — Іван Герасимович. Обидва редактори раді були співпраці такої талановитої сили й часто домагались її голосу в тій чи іншій справі. У журналі "Промінь" К. Малицька належала до редколегії.

Приємно було їй відновити давню дружбу й зав'язати нову. У Чернівцях проживала тоді її улюблена вчителька Емілія Кумановська, з якою рада була зустрітись. Заприятелювала вона й із Євгенією Ярошинською, вчителькою й письменницею. Та хоч їх багато дечого єднало, проте недовго судилось приятелювати: вже в 1904 р. К. Малицька провела її в останню дорогу й попрощала її над могилою від українського жіноцтва. Запізналась вона в тому часі й із письменницею Ольгою Кобилянською. Але глибшого враження ця зустріч не залишила. Мабуть не підійшли собі взаємно ці надто далекі вдачі.

Найважливішим почином того часу було заснування Жіночої Громади. У травні 1905 р. відбулись основні загальні збори і в цьому ділі слідна поважна участь Малицької. Дарма, що вона займала скромний пост секретарки і недовго його справляла, проте встигла побувати на заснуванні кількох гуртків, що творились по селах.

Мабуть тут уперше К. Малицька дала себе почувти, як промовець. Активна участь у громадському житті спонукала її до виступу й її слово поривало. Рівними, гарно викінченими реченнями пливли її думки, степенуючи враження аж до моменту, на який покладено натиск. Цей її дар, що його спершу оцінили по селах Буковини, перенесла вона пізніше на добірну публіку в великих залах.

Три роки пробула К. Малицька на Буковині. Відносну свободу, яку мали вчителі тут, вона широко використала, а близькість Чернівців дала спонуку до інтелектуального вияву. В цій прихильній атмосфері К. Малицька зміцнила свої сили. Вона вже була зрілою громадською діячкою і досвідченою фаховою силою, коли наспів поклик повертатись до Львова.

У Львові

У 1906 р. Константину Малицьку запросило Українське Педагогічне Товариство на вчительську посаду до Львова. Йшлося про навчання у Дівочій Школі ім. Т. Шевченка, що була заснована у 1898 р. Ця перша шкільна станиця, що постала заходами української громади, користувалась найкращою опінією, як щодо педагогічного рівня, так і патріотичного духу. Навчали тут передові українські вчителі під управою відомого педагога Марії Білецької.

Цей заклик був для К. Малицької почесним призначенням її сил і можливостей. Правда, більш обережні її товариші радили застановитись над вибором між певною державною посадою в Лужанах, а непевним становищем приватного українського шкільництва у Львові. Та для Малицької такі міркування не мали значення. Її тягнуло до громадського центру нашого життя, з яким єднали її спогади з юних літ. Та й заважили особисті мотиви: її мати занепадала на здоров'я, отже дочка хотіла бути разом із нею.

Входячи в гурт учителів школи ім. Т. Шевченка, К. Малицька відразу знайшлася в своєму середовищі. Ці віддані українській справі педагогічні сили знайшли з нею спільну мову як у новому педагогічному, так і патріотичному наставленні. З того часу існують спогади молодших учительок, що з нею співпрацювали, або учениць, що їх вона навчала. Всі вони підкреслюють її ясний виклад, тонке зрозуміння дитячої душі, рівне ставлення до учнів і живу любов до Батьківщини, що її вміла заціпити в юних душах. Про це згадують початківці, що їх навчала грамоти, та й майже дорослі дівчата, кандидатки на вчительок. Зокрема згадують це ті, що їм судилось грати в п'єсах або вивчати деклямації для шкільних свят під її проводом. Своє зрозуміння мистецького слова вона вміла іншим передати.

Та найближче вона підійшла до дитячої душі в своїй творчості. Хоч у тому часі не маємо вже окремих її збірок, проте, це чи не найбільш плідний час в її писанні для дітей. В 1906-1914 рр. Константина Малицька перейняла редагування "Дзвінка". Оцей її контакт із світом дітей-читачів, дбання про відповідну духовну поживу, зарисовування гарного й світлого перед ними, виявили всю її дбайливість за душу української дівчати. "Дзвінок" став справді приятелем дівчати в її руках.

Праця з дівчатою підказала їй одну актуальну потребу — нових дитячих п'єсок. Цілий ряд їх помістила у "Дзвінку", деякі вийшли окремими відбитками. Це були легкі до виконання сценічні твори з виховною чи обрядовою тематикою. Довгі роки вони йшли на шкільних сценах та давали дівчати культурну розвагу.

Продовження в наступному числі



ВІРА ВОВК

ПАРАСТАС ДЛЯ СТЕФАНІІ ТУРКЕВИЧ-ЛУКІЯНОВИЧ

(У п'ятнадцятиріччя від дня її смерті)

Моє ставлення до Стефи Туркевич-Лукіянович, композиторки й музиколога, зовсім приватне і родинне. Воно оправдане тим, що її перша дочка, Зоя, з подружжя з Робертом Лісовським і я вибрали себе ще в дитинстві для поетично-малярської співпраці, яка триває по сьогоднішній день. Наші матері (обі Стефи) і наші бабуні по матерях були товаришками від шкільної лавки. Мені з Зоєю також довелося ходити до тих самих шкіл, почавши від гімназії УПТ у Львові з продовженням у дівочій вищій школі імені Кляри Шуманн у Дрездені.

Ще пригадую собі родинний дім Туркевичів у розкішному саді біля церкви Святих П'ятниць у Львові, а в ньому дрібну тітку Стефу з тонкими рисами обличчя і мудрими карими очима. Вона мала якийсь особливий чар — суміш доброти, ніжності і потреби щастя.

Ціла родина Туркевичів, як відомо, були талановиті музиканти, почавши від отця Туркевича, що був також диригентом хору. Всі його діти грали на різних інструментах, між ними Стефа — на фортепіані і арфі.

Я не буду перераховувати перебігу її блискучих студій з докторатом музикології у Відні, також не маю на думці просліджувати її власних творів, бо то повинен зробити фахівець-музиколог, тим більше, що йдеться про новаторку в українській музиці, творчі надбання якої були незрозумілі і неоцінені її сучасниками.

Хочу згадати її як жінку, матір, живу постать з безперечним сценічним хистом і малярським оком, яка придумувала своїм операм і балетам поетичні сюжети і складала з різнобарвних шматинок цікаві композиції, вишиваючи на них потім всілякі картинки.

Так родилися килимки, що захоплювали мене в дитинстві. Стефина голка й нитка робили чари, і з нічого та решток і відпадків виходили ляльки чи частини нашого вбрання.

Стефа вміла бути нашою змовницею: розуміючи дитячу душу, завжди придумувала нам якісь незвичайні забави: свято іменин у фантастичних костюмах, чи (в народних строях) продажу гарячих ковбасок на базарі "Рідної Школи".

Вона хотіла, щоб усі були щасливі. Мене вважала, після Зої і Святослави-Марії, своєю третьою дочкою. Роками вона на віддалі опікувалася мною, журилася моєю долею у Бразилії: хотіла, щоб я повернулася знов до Європи, жила з нею або наймні в сусідстві, щоб я була здорова і творча.

Не всі сподівання Стефи сповнилися, бо життя має свої власні непроглядні і невблаганні дороги. Війна, еміграція — спершу до Відня, потім до Англії, до Ірландії і знов до Англії, довголітня непевність буття, родинні трагедії знищили її здоров'я і передчасно обірвали життя, яке, не зважаючи на перешкоди і недооцінення її особи, завжди пнулося до краси і творчості.

Її листування зі мною тривало від 1951 до 1977 року. Воно переливається добротою і любов'ю до сім'ї, як і зворушує скромністю справжньої великої людини. Особливо там помітний хресний шлях її творчості.

Я вибрала тут декілька її власних пасажів, які найкраще скажуть про ту неоцінену жінку, якою може гордитися наша нація. Хай цей спомин править їй за мій парастас для неї і хай Господь у вічності, там, де вже нема сліз і зідхань, винагородить їй безмежним світлом за її велике серце і за ревне творче шукання.

5.9.53 (Брістоль)

Твої вірші для мене — музика, кожний із них хотілося б "vertopen" і перший, який опрацюю, вишлю Тобі. Дякую Тобі за готовність у справі моєї симфонії, — біда, що це єдиний примірник, а переписувати — це робота на 2-3 місяці. Я зараз дуже розгарячена — на днях передумаю цю справу і дам Тобі знати. Симфонія ця дещо старша (стилем), але наскрізь українська, під гуцульські Зоїні картини, і можна б її скомбінувати з виставкою.

23.9.53 (Брістоль)

Я майже цілий день сама і маю можливість працювати над музикою. Моя симфонія дістала прихильну критику, але вона завелика і задовга до виконання, хочуть щось меншого в обсаді й об'ємі. Працюю вже тепер понад рік над своїм балетом (лібретто — "Лісова пісня" Лесі Українки), але не маю надії на його швидке виконання, тому в міжчасі роблю менші твори, які легше підуть у світ. Зоїньки фантастичні образи часто мене інспірують, але нерозумно думками втікаю до Тебе з тихим бажанням мати щось Твого і оспівати те музикою.

20.1.54 (Брістоль)

Згадуєш про виставку вліті в Міністерстві освіти — то дуже приманливе для мене. Я закинула свою недокінчену музику і взялася за квартет (струнний), і якщо на час його скінчу, то вишлю Тобі, очевидно, для концерту вліті. Я тому це вибрала, бо щодо обсади воно легке до виконання (I скрипка, II скрипка, віола і чельо); камерний характер якраз підходить на виставку. (У ньому іноді українська закраска.)

8.6.54 (Брістоль)

Я написала струнний квартет з думками про Тебе — мимо моєї безнастанної роботи вдома і денних дрібних клопотів — вспіла закінчити. Жаль тільки, що виставка твоя на 25.VI. і я не дам ради його переслати... Тепер почну переписувати і вишлю Тобі до Твоєї розпорядимости, коли зможеш і схочеш і буде можливість, може, хтось виконає. Благословлю Тебе за Твоє наставлення до моєї музики, може, вона принесе Тобі яку радість. Хотіла вислати Тобі свої фортепіанові варіації на українську тему, але роздумалася: вони не є на відповіднім поземі. Зараз по квартеті хочу написати пісню до Твоїх слів.

30.7.54 (Брістоль)

Мій квартет я маю готовий, вже переписала навіть на поодинокі інструменти, але здержалася з висилкою до Тебе, бо маю нагоду ще показатися з ним у Лондоні. Опісля перешлю Тобі, якщо хочеш з ним возитися. Мене незвичайно радує успіх Твоєї виставки, хоч мало про це пишеш, а подрібної португальської рецензії я не розумію.

30.9.54 (Брістоль)

Сьогодні я якраз викінчила пісню до Твоїх слів і висилаю Тобі в день Твоїх іменин. Прийми цю скромну маленьку мою пісню як вислів духовної спільноти, почувань до Тебе і постійної пам'яті.

...З неописаною тугою і жалем за минулим шукаю виправдання мого життя в музиці. Мій квартет пішов тут — чи виконають — не знаю, навіть уже не чекаю на ніщо. Але ще трохи, трохи, коби Бог дав сил, хоч остаточно викінчити мій 3-актовий балет "Мавка" (це велика і складна річ).

..Якщо в Тебе дозріє плян приїхати до Англії, повір, то був би один із найкращих днів мого життя.

7.12.54 (Брістоль)

Вибач за письмо — палець мене пекольно болить — ревматична пухлина кісток — і грати не можу.

9.1.55 (Брістоль)

Вибач, що зараз не відписала на Твого листа, в яким Ти прислала свої гуцульські жаринки-вірші. Вони мають для мене якийсь особливий чар.

...Інструментую свій балет, але він так поволі йде, бо щодругий день їжджу до міста до шпиталю на наświetлення моєї ноги.

2.11.55 (Брістоль)

Я присвятила Олегові нову пісню на баритон до Твоїх слів "Вечорниці" (Червоний капчур...) і модерну; діаметральну річ до Твого "Успенія". Тепер знову чекає на мене велика музична праця, поспішаю, бо завжди мені здається, що вже мало часу мені залишилося: вітер мете жовтим листям — як сніг, якого скоро сподіємося.

27.6.56 (Брістоль)

Останками сил іду радісно до фортепіяна і викінчую ще дві пісні для Олега на авдицію у вересні. Перша — Твоя "Гуцулка" (Сонічко-писанко), а друга — "Срібна пісня".

...Шукаю вишивкового тепла...

14.VIII.56 (Брістоль)

Як Ти з тими видавництвами? Будь спокійно приготована на труднощі, принагідні невдачі та людську злобу і глупоту. Привикай до того, якщо Твій життєвий шлях витканий радіощами і болями творчости. "Остався бір, що витканий казками"... Як то глибоко осіло в моїй душі! Ти знаєш, що три гуцульські пісні до Твоїх слів Олег буде співати 7 вересня. За час мого побуту в Лондоні я поробила дуже вартісні знайомства з музичним світом, зокрема з радієвою передачею і телевізією BBC, — можливо, що мої твори вийдуть тепер на ширшу сцену — я повна праці, яку мушу на час віддати.

25.11.56 (Брістоль)

Я з новим запалом і завзяттям узялася до моєї "Лісової пісні", мушу викінчити її. Покищо маю з нею, може, на рік тяжкої праці.

12.XII. (Брістоль)

Гарячково працюю над "Лісовою піснею". Родяться нові, незнані ідеї.

24.2.57 (Брістоль)

Я скомпонувала дещо з Твого "Триптиху" і написала вже музику на оркестру до того. Це одноактовий балет, відповідний також для телевізії. Картина: польова дорога, потічок, статуя Марії. Вбігають дівчата і хлопці — щасливий танок. (Не входжу в деталі, які між ними сцени, як одягнені — все залишаю хореографові.) Кожна з дівчат має коралі: перша (в танку) віддає своє намисто на руки Марії, друга — на шю, третя робить з нього корону на голову. Бідна дівчина з хворими руками стоїть збоку — всі легковажать нею, відходять. Вона біжить до статуї і кидає їй жмут квітів, стає на коліна і в молитві підносить скалічені руки. Музика доходить до кульмінаційної точки — діється чудо. Дівчина починає танок рук, які поволі здоровіють. Шал радості: вона забавляється землею, водою і починається *творчість*: руками місить вазу. Знов кульмінаційна точка, екстаза, вбігає молодь. Танок кінчається молитвою до Марії і дівчина з чудесними руками вкладає квіти до вази: руки — руки... Це чомусь Ти, Твоя ідея, вибач, що займаю Твою голову. Я вся переповнена душею того балету — треба тільки переписати.

15.12.57 (Брістоль)

Олег приїхав до Англії і ми давали цілий ряд концертів разом з Аристидом Вирстою: товклися, по різних містах, всюди приймали нас, зазнали багато радості й страху давно забутих естрадових кроків... Праця моя невтомима — вислала Олегові цикл своїх нових колядок і щедрівок на голос з інструментами: він давав концерт у Женеві; а тепер гарячково викінчую кантату на жіночий хор з оркестрою. Втікаю від реальності, яка завжди болюча для мене. Не маю сили думати про моїх рідних — далеких, деякі в Сибірі — о Боже, змилуйся. Висилаю щораз пакунки до Львова з теплими речами — стільки моєї марної помочі. Ще Бог ласкавий, що ми тут, всі троє здорові і збираємо сили на боротьбу з життям. Зима дуже дошкулює. Надходять свята — така мене безмежна туга-тоска огортає.

28.1.58 (Брістоль)

Я була невимовно зайнята, щоб викінчити свою композицію (кантату на жіночий хор) і віддати в Лондоні до кінця січня. Слава Богу все вдалося, тепер тільки досить вправляю, бо 2 лютого граю фортепіанове сольо (одну з моїх композицій) на концерті в Лондоні.

Недавно, уяви собі, я отримала прямо зі Львова листа від свого брата Зеня. Хоч новини болючі, яка я була щаслива! Тепер маю змогу прямо листуватися. Часто посилаю пакунки з теплим одягом. Мабуть, моя сестричка Ліда скоро приїде з Сибіру до Львова.

7.7.58 (Брістоль)

Хочу вислати Тобі свій короткий балет (дівчина перед статуєю Матері Божої). Це є на нормальну симфонічну оркестру; можна, однак, багато обмежити (думаю про інструменти). Ти свого часу згадувала мені про можливість виконання цієї речі, якщо, очевидно, ця музика того варта. Правда, є ще завдання переписати поодинокі частини для інструментів, але перше сам диригент мусить зорієнтуватися в партитурі — тоді вже можна буде зарядити. Прошу тільки, дай мені знати, чи пересилати Тобі партитуру і чи не буде то непотрібний тягар на Твою голову.

Дістаю листи від свого брата зі Львова — невідрадні. Моя бідна сестра Лідуня на засланні в Сибірі з родиною — яка мука!

24.9.58 (Брістоль)

Я збираюся переслати свій музичний доробок до Америки; він потрібний там до видання книжки про українську музику.

30.7.59 (Брістоль)

Моя Муза покищо мовчить, по багатьох розчаруваннях.

15.12.59 (Брістоль)

Чомусь сумно подумати мені, що купуєте кутик для себе, значить, він буде Вас більше там тримати. Остаточо і ми також збираємося купити хату в Брістолі, хоч уся душа бунтується в мені проти того, бо я чую, що я тут не належу, коріння не запусчу, але нема іншого виходу, треба загинати на чужині.

15.9.61 (Брістоль)

Надсилаю для Терезії мою малу хорову річ на початок, бо не розбираюся в спроможностях її ансамблю, а Тебе тільки прошу, чи не могла б ти ці слова перекласти на португальську мову?

10.6.62 (Брістоль)

Цілу зиму тут я багато працювала над музикою. Між іншим переслала свою нову композицію (струнний квартет і фортепіано) на міжнародний конкурс до Буенос Айресу: я була однією з чотирьох англійських жінок, вибраних до того. (Тільки жінки-композитори беруть участь).

12.12.62 (Бельфаст)

Як певно знаєш, смерть мого брата Льоня сильно мене прибила, і я захворіла. Ледве почала трохи приходити до себе, як прийшла друга вістка зі Львова, що моя наймолодша сестра Лідуса померла

ОДБИВСЯ Я

Одбився я від серця Твого й дому,
Де юність розцвіла рум'янолиця —
І полонила дні мої в'язниця,
Мрії дороги — в далеч невідому,

Не раз я тугу вговтую й утому,
Та спогадом горить і сном все сниться:
Далекий дім і затишна світлиця
І Ти й Твої казки мені малому.

Казала Ти, що не прокляття в бою
Лягти від куль, коб тільки, як родився,
Злиденно у неволі не вмирав ти.

І я пішов, розстався із Тобою,
Од серця Твого й рідних меж одбився —
І слухаю Твої, Мамо, правди.

(Зі збірки "Кораблі")

в Сибірі. Знову я заломилася, то було надто багато для мене.

24.9.63 (Бельфаст)

Я була переслала до Буенос Айресу свій квінтет і пісні на конкурс, але не дістала нагороди (як і ніхто з Англії); вони дісталися місцевим паням з Аргентини. І так часто б'є мене доля по голові — я вже втомлена.

Без дати (Бельфаст)

Пришли мені дещо з Твоїх "Вітражів". Чи то поезія? Чи поезія в прозі? Безмежно треба мені сюжету до одноактового балету до телевізії з сучасною темою. Треба, щоб мала міжнародний, символічний характер, може навіть і комічний, на взір усяких Твоїх легенд.

25.5.69 (Бельфаст)

Тепер я перекинулася на опери, балети. 27 квітня виконали мою дитячу оперу в трьох актах у Вінніпеґу, в Канаді. Поважно думаю випустити у світ інші твори, а тепер закінчила свою симфонічну поему "Життя". Нема мені вже багато часу. Працюю гарячково, так як і вуйчик Нарциз. Втікаємо від усіх турбот до нашої творчості і тим виповнюємо нашу самотність.

25.9.69 (Бельфаст)

Єдина втеча — це музика, вигладжую інструментації до своїх балетів і дитячої опери. Я вислала Тобі зміст опери разом з мелодією: на кожен першу частину кожного такту приходить наголос слова. Так радію і така вдячна я Тобі, що хочеш перекласти її на німецьку мову.

25.9.71 (Бельфаст)

Знов я кинулася з запалом до музики і знаходжу новий стиль, який мене радісно зворушує.

24.6.72 (Бельфаст)

Я викінчила свою "Астрономічну симфонію" (Альфа, Галлілео, Армстронг), але я втомлена.

1.7.74 (Кембрідж)

Якраз я дістала тут у бібліотеці збірку карпатських народних мелодій, і цілу пісню до Твоїх слів ("Гуцулка") побудувала на них.

4.10.74 (Кембрідж)

Я постійно під лікарською опікою. Все те не перешкоджає мені музично працювати. Можливо, що щось мого тут будуть виконувати.

9.1.75 (Кембрідж)

На свята я мала купу гостей, та все те пороз'їздилося і ми знов самі, відпочиваємо, а я з новим запалом забираюся до музики.

16.12.76 (Кембрідж)

Я понад два місяці тяжко хворію. Боже, щоб ще місяць, два, три пожити. Буду щаслива, коли зможу викінчити все незакінчене.

25.1.77

Всі мої композиції упорядковані для "грядущого покоління". Остання воля записана, — це все, а тепер молюся: ще трохи — трохи — а потім за Вас усіх, мої найдорожчі, щоб Бог Вам дав довге, довге життя, повне змісту і ваги.

8.4.77, Велика П'ятниця

ЗАСПІВ



*Гей, вставайте, пишні джури!
Ясні шати уберіть:
Співаки, беріть бандури,
До мого намету йдіть!
Кликачі, сідлайте коні;
Коні вірні та прудкі,
Причепляйте ви до броні
Сурми срібні та дзвінки!
Їдьте битими шляхами,
Світлий день і темну ніч,
Над лісами, над степами,
Кличте всім великий клич.
Ви збирайтесь, пишні гості,
Під розкішний наш намет:
Ми на княжому помості
Бучний вдаримо бенкет!
Давні струни в нас ся мають,
Що лишили нам діди,
В нашій кінві пак заграють
Володимирські меди.
І та кінва мусить бути
Так велика і важка,
Як широка наша слава
І як доленька тяжка.
Скрасим ми чоло квітками.
Пісню вільну утнемо
І налитіі медами
Чарки вгору знесемо.*

*Перша слава — то Перуну,
Міцновладцю темних хмар;
Голосніше ж грайте, струни,
Богу пишному у дар!
Друга слава — то Даждьбогу:
Завжди в промінях ясних
Ту блакитную дорогу
Він вершить на радість всіх.
Третя слава — пишній Ладі,
Щастю, радості, весні:
У її вабливій владі
І кохання і пісні.
А тепер, панове братці,
Тяжко-важко ми зітхнем,
І за славу нашу зайшлу
Чарку повную хильнем...
Панахиди нам не треба, —
Бучну тризну справим ми,
І полинуть аж до неба
Пісні пишні та сумні.
І в тих думках сивих стануть
Наші славнії мерці,
Й турбувати їх не стануть
Візантійській ченці!
Кличте ж всю дружину вірну,
Наливайте келих вщерть,
Нашу славу неомірну
Непоборе навіть смерть!..*

ЗАГУБЛЕНИЙ РІД (СТАРИЦЬКИХ — ЧЕРНЯХІВСЬКИХ — СТЕШЕНКІВ)

(Продовження)

Матеріальне становище родини Черняхівських було важке. Вони продали все, що можна було продати, залишилося те, що було дано "в посаг" Роні, але значна частина посагу залишилася в Берліні, у чоловіка. Платні за працю у Києві Олександр Григорович не діставав, іноді йому виплачували по кілька карбованців та й усе. Заробляти літературною працею Людмила Михайлівна була позбавлена можливості в наслідок суду. Між тим, виявилось, що не зважаючи на заборону, по всіх театрах ставилися опери за її перекладами: "Ріголетто", "Чіо-чіо-Сан", "Кармен", ще деякі, але режисери змінювали в тексті деякі речення — і ставили на афішах прізвище іншого перекладача. В Спілці письменників порадили їй подати позов — справа була остільки ясна, що вона виграла по суду — їй мусіли платити відсоток з кожної вистави. Це все ж таки трохи допомагало родині.

Шукаючи виходу, Людмила Михайлівна написала російською мовою п'єсу "Красний петух".

Людмила Михайлівна часто була в мене, і її відвідини були для мене правдивим святом. Весела, освічена, інтересна, вона вносила багато життя. В ній відчувалася тонка, делікатна, високо-інтелектуальна людина, в якій панували інтелектуальні інтереси над щоденними життєвими злиднями. Те, чим живе більша частина люду — брак краму в крамницях, ціни чорного ринку, плітки — все це не грало ролі в її житті. Але — була доброю господинею, вела все господарство, варила і в той час писала. Вона була добра людина: обмежена в коштах на життя, вона мала багато люду, якому допомагала; то якійсь кузині-баронесі, яка голодувала з чоловіком, та якимсь українцям, які були без роботи. Коли їй зауважували, що вона не старіє — Людмила Михайлівна відповідала, що це тому, що вона так зайнята, що не має на це часу.

Я частенько була у Черняхівських. Вони жили спільною родиною з сестрою Оксаною Михайлівною, яка нічого не робила в господарстві і за яку все робила Людмила Михайлівна. Рона жила, як дитина: знала свої курси, не торкалася ні до чого дома, мамуся опікувалася нею, як маленькою, навіть сідала коло неї і читала їй щось, коли вона лягала спати.

Я дуже любила бувати у Черняхівських. Сам Олександр Григорович втаємничував мене в свої відкриття в галузі гістології (знавці високо цінили

його). Людмила Михайлівна була чарівна господиня, зі стін ласкаво дивилися портрети Марії Михайлівни Старицької, прекрасні портрети Рони, самого Михайла Петровича Старицького. Шафи прикрашали межигірські вази. Іноді приходила донька Оксани Михайлівни, Оріса, з чоловіком, прем'єром київської української трупи. У Людмили Михайлівни був улюблений кіт "Маркс", якого для обережності звали "Макс". Здавалося, тихе, спокійне щастя панує тут після всіх перебутих трагедій, віяло тим міцним старосвітським життям, яке не могла зламати советська влада. Тут зустрічалися люди, яким здебільшого не було місця в сучасному житті: Олександр Тулуб, Іринарх Черкаський, Драй-Хмара. Часто бував академік Агатангел Юхимович Кримський, з яким Людмила Михайлівна вела гострі дискусії з приводу його політичної поведінки, яку вважала за опортуністичну. Цікаві бували іноді відгуки цих дискусій. Людмила Михайлівна закидала Кримському "провінціалізм" української мови, казала, що він вульгаризує її на звенигородський смак ("всенька", "смертонька", тощо) Кримський з свого боку казав, що вона добра письменниця, але ж мова! мова!

Після процесу СБУ Рона жила з батьками. Вона пройшла курс французької та англійської мови на курсах чужих мов і залишилася асистенткою англійської мови. Мила, весела, гарна. З чоловіком вона офіційно розвелася через ЗАГС, і року 1936 одружилася з проф. Сумського технікуму математиком Микитою Ганжою. Знов у родині почався сум. З одного боку батьки раділи, що донька знайшла щастя з другого — вони не уявляли життя без Рони. Почалися компроміси: Рона на деякий час їздила до чоловіка, але здебільшого жила з батьками.

Наближалось Різдво 1937-1938 рр. Рона наставляла, щоб Людмила Михайлівна, як могла більше наготовила їжі, бо приїде її чоловік святкувати Різдво. За кілька днів до Різдва я бачилася десь з Людмилою Михайлівною, і ми домовилися, що я буду у Черняхівських на третій день Різдва, 9 п.ст. січня. І ми прийшли. Хтось відчинив двері. Перше, що вразило мене була мертва тиша в кімнатах Черняхівських, яка не відповідала святковому настрою. В кімнаті, де мешкала Рона, все було порозкидано.

Вийшла Людмила Михайлівна в сльозах. Вона крізь сльози почала оповідати, що останньої ночі заарештували Рону. Чому? Всі губилися в здогадах.

Виявилось, що за кілька днів якийсь міліціонер, чи ще хтось, приходив і перевіряв, що тут мешкає Рона, назвавши її тим німецьким прізвищем, яке вона змінила на "Ганжу". Це пригадали тепер. Почалися для Людмили Михайлівни страждання. З ранку до глибокої ночі вона десь клопотала за Рону; ходила до НКВД, просиджувала години, щоб почути, що їй сьогодні не приймуть, до ДОПР'а, носила передачі і т.д. Вияснилася ніби-то причина: колишній чоловік надіслав картку, в якій просив оформити розлуку церковним шляхом, бо хоче одружитися, а в Берліні не рахуються з посвідками ЗАГС'у. Тоді, мовляв, НКВД арештувало Рону, жінку німця. (тоді ще не було мирного договору з Гітлером). Казали, що справа не серйозна і, незабаром, Рону звільнять. А тим часом сталася інша драма: чоловік Рони, Ганжа, приїхав і при мені зробив скандал; кричав на Людмилу Михайлівну, що це вона причина всього, що вона затримала Рону у себе, що якби вона жила в Сумах, ніхто б її там не знайшов і т.д. Людмила Михайлівна плакала і калясая, що вона згубила доньку. Порішили спільно діяти, Ганжа подався до Сум і замовк. Прошло кілька тижнів, і Людмила Михайлівна звернулася до нього за порадою адвоката Майківського з пропозицією підписати якесь прохання, складене від його імені. Відповідь вразила всіх своєю брутальністю: Ганжа писав, що не хоче навіть згадувати про Рону і просить не звертатися до нього. Прохання його було виконано.

Почалося літо. Людмила Михайлівна не виходила з НКВД та з ДОПР'у і, нарешті, дістала задоволення, що цими днями Рону звільнять. Проте, дні йшли — Рону не звільнили. Раптом повідомлення, що Роні винесено вирок — 8 років заслання в далеких таборах без права листування. Почався новий кошмар. Чекала з дня на день висилки Рони. Людмила Михайлівна щодня вартувала біля ДОПР'у з такими ж нещасними, як вона, чекала, щоб побачити Рону здалека, коли її поведуть з партією до потягу, чекала з ранку до ночі, іноді цілу ніч. В якийсь спосіб, шляхом підкупу, вона мала відомості, що готується етап — тоді вона ночувала коло ДОПР'у, бо етап відходив вночі. За час чекання вона стала душею групи таких же нещасних, як вона — матері, жінки, чоловіки, діти — гуртувалися біля неї, і, сама нещасна Людмила Михайлівна знаходила для всіх слова ласки. Прийшла зима з морозами, вітрами, снігом. Чого тільки не перенесла Людмила Михайлівна! Вона бачила, як виводили етапи голодних, хворих, напівголих, як вимуштровані пси кидалися на тих, хто чекав на них, як іноді щастило людині кинути записку — і тоді пси рвали тих, хто спішив підняти її. Часто Людмила Михайлівна приходила до мене з під ДОПР'а напівжива і оповідала про всі ті жахи, які перенесла вона. Оповідала епічно, спокійно. Сліз у неї вже не було...

А навесні виявилось, що Рону вже вивезено, але невідомо куди. Марні були всі муки, які прийняла

Людмила Михайлівна, чекаючи вдень і вночі етапу.

Справа перейшла в нову фазу: треба було за всяку ціну довідатися, куди вислали Рону. Ходіння по НКВД не дали нічого. Поїхала Людмила Михайлівна до Москви; нічого не добилася. Єдине, що вона дістала десь за велику суму — список всіх таборів. До кожного з них вона надіслала листа з картою для відповіді і з запитанням, чи нема там Черняхівської Ганжі? Звичайно, більша частина не відповіла, але кілька десятків надіслала відповідь що такої нема. Коло для розшуків звузилося. І, нарешті, шлях знайшовся. Шпиталь коло Томська сповістив, що Рона там. Посипалися посилки... Відповіді не було, Людмила Михайлівна слала посилку за посилкою. Так йшло, поки наприкінці літа 1939 р. не дістала на офіційному бланку повідомлення, що ув'язнена Черняхівська відмовляється приймати посилки на її ім'я. І дійсно повернулося кілька посилок. На новий лист Людмили Михайлівни з приводу того, чому Рона в лікарні — прийшла відповідь на подібному бланку, як перша, але з іншим підписом — що Черняхівської-Ганжі там ніколи не було.

Глибокою осінню Людмила Михайлівна вдруге в своєму житті поїхала до Сибіру. Вперше вона їздила в 1915 р. оглядати табори для військовополонених галичан. Тепер вона їхала шукати доньку. Виявилось що шпиталь, з якого вона одержала повідомлення — для божевільних. Там запевнили її, що Рона була, але її кудись відвезли. Кілька тижнів вартувала вона біля дверей слідчого в Томському, щоб дістати відомості — куди саме вивезено Рону — і не дістала. Якась добра душа за великого хабаря сказала їй, що вивезли партію жінок до якогось табору коло Красноярська. Людмила Михайлівна поїхала до Красноярська. Вже стояла сибірська зима, а приїхала вона в легенькому демісезоновому плащико. Нарешті, не знайшовши Рони, вона дістала непевну вказівку, що вона в бухті Ногайській, на березі Берінгової протоки, найгіршому таборі, з яким можна комунікуватися лише влітку.

Ми у Києві з Олександром Григоровичем боліли душею за Людмилою Михайлівною, щоб вона, боронь Боже, не застудилася... А сам Олександр Григорович ходив по Києву в незастібнутому плащі... І, нарешті, приїхала Людмила Михайлівна змучена, втомлена, але здорова. Проте, Олександр Григорович застудився, раптом хватили морози, в будинку зіпсувалося центральне опалення, і він за кілька днів помер. Був виключно поганий день кінця грудня 1939 р.; вулиці були, наче склом, вкриті кригою, падав мокрий сніг, збільшуючи слизоту. Коні катафалку ледве пересували ноги. Ми супроводили Олександра Григоровича до Байкова кладовища, де похована більша частина українських діячів. Людмила Михайлівна гірко казала: "Доньки не знайшла, а чоловіка втратила". Вона залишилася цілком сама.

Закінчення в наступному числі

ВІСНІВІК З ЦЕНТРАМІ

Згідно з постановою Статуту СУА, стаття 16, повідомляємо, що XXIII Конвенція СУА відбудеться 29-31 травня 1993 р.

Конвенційний комітет очолила Люба Сіра, видавничу комісію конвенційної книжки — Ірина Чайківська. Повний склад Конвенційного комітету і видавничої комісії буде поданий у "Нашому Житті".

Звертаємо увагу на постанови статті 23 Статуту і просимо вже тепер робити заходи, щоб відділи вислали на Конвенцію повний склад делегаток.

Ввічливо пригадуємо, що 100-відсоткова передплата журналу "Наше Життя" враховується до фінансових зобов'язань відділу.

Конвенція — це найвище законодавче тіло організації, вона схвалює резолюції, які зобов'язують всіх членок та дають напрям діяльності СУА на найближчі три роки, тому підкреслюємо важливість участі делегаток у рішеннях про дальшу долю і ріст організації.

ЕКЗЕКУТИВА СУА

Окружні з'їзди СУА відбулися: 7 березня — у Клівленді, в Окрузі Огайо. Головою переобрано Іванну Шкарупу.

14 березня — в Окрузі Чикаго. Від Екзекутиви СУА була присутньою голова СУА Марія Савчак. Головою з'їзду була Валя Хома. Головою переобрано Анастасію Хариш.

14 березня — в Ньюарку, Округа Нью-Джерсі. Екзекутиву репрезентувала перша заступниця голо-

ви СУА Іванна Ратич. Головою з'їзду була Надія Бігун. Головою обрано Марію Полянську.

15 березня — в Окрузі Нью-Йорк. Екзекутиву репрезентувала протоколярна секретарка Головної Управи Ірина Чайківська. Головою переобрано Надію Савчук. Головою з'їзду була Марія Томоруг.

При нагоді перебування в Чикаго голова СУА Марія Савчак була присутня на засіданні голів відділів та референток Окружної Управи та на загальних зборах 85-го і 116-го Відділів.

ДО ВІДОМА ОКРУГ, ВІДДІЛІВ СУА ТА ЖЕРТВОДАВЦІВ

При референтурі Суспільної Опіки СУА є також ділянка "Поміч бабусям", яку вже багато років продовжуємо, а провадить її з великою посвятою Ольга Гнатик — член комісії при суспільній опіці. Наші "бабусі" — це дуже часто призабуті старші жінки без родини, розкинені по всіх закутках світу, тому поміч наша як матеріальна, так і моральна дуже важлива. Спонсори оплачують 110 дол. річно. Просимо приєднатися і стати спонсором, є це велика допомога для тих, що очікують хоч раз у році нашого маленького подаруночка. У теперішній час, коли відчинилися двері на Україну, ми маємо більше потребуючих "бабусь".

Будемо дуже вдячні за Ваші пожертви та щиро дякуємо за Вашу підтримку протягом багатьох років. Щоденно одержуємо листи від "бабусь", які просять нас про поміч і хоч частково ми повинні їм допомогти. Чеки просимо ласкаво висилати на UNWLA і зазначити, що це для "Бабусі".

Будемо вдячні за Вашу підтримку та щиро дякуємо всім жертводавцям, що складають з різних нагод на поміч нашим потребуємим "бабусям".

Подаємо пожертви, зложені в 1991 році:

Ольга і Теодозій Зазулі — Ріро Парк, Н.-Й.; Анастасія Цвях і Зеня Логуш в пам'ять бл.п. Анни Курилко (через 82-ий Відділ); Ірена і Михайло Біленькі в пам'ять бл.п. Й. Блай; Надія Мандрусак (через 24-ий Відділ)

Відділи:

1-ий	71-ий
10-ий	78-ий
22-ий	82-ий
24-ий (дві "бабусі")	83-ий
28-ий	86-ий
33-ий	89-ий
43-ий	99-ий (дві "бабусі")
47-ий (дві "бабусі")	102-ий
59-ий	
61-ий	
65-ий	

Лідія Черник,
референтка суспільної опіки СУА

ДВІ КРАСИ

(триптих)

ЛЮДМИЛА КОВАЛЕНКО

III

Шевченко старанно змальовував жовтий піщаний берег, повз який вони пливли, вкритий невеличкими кущами, покрученими і розкуйовдженими від вітру і намагань витягнути хоч трохи вологи з цієї безнадійно сухої, мертвої землі.

— Це Дантове пекло, — говорив він своєму сусідові Вернерові. — Оце сюди я посилав би на кілька років усіх тих панків, що марнують свої літа і чужу працю. Тут би вони скоро опритомніли, і вже берегли б потім свої скарби, тремтіли б над кожною росинкою дружби, як ми тремтимо над кожною краплиною води.

— Не говори про воду, — попросив Вернер. — Малою собі пустелю, дивись на пустелю, відчувай у серці пустелю — і не говори про воду.

— Добре, — погодився Шевченко. — Можу не говорити. Але як зробити, щоб і не думати про неї.

— І оце називається море! — зітхнув Вернер. — Я завжди уявляв собі море бурхливим і грізним, але не таким безнадійним і до смерті нудним... якимсь просто безвихідним... Це — не Аральське море, це — море Плачу!

— Не зовсім так, — похитав головою Шевченко. — Звичайно, напаковано нас тут, як оселедців у бочівку, і води мало, і їжа погана, та зате я можу взяти пензля в руки і малювати! Так-таки відкрито малювати, і не тільки що з дозволу, але й з наказу начальства! За це, брат, варто потерпіти трохи від спраги.

— Хоч би вже швидше Кос-Арал, — нетерпеливився Вернер. — Там мусить уже чекати на нас пошта... У мене ж і жінка, й мати, й сестра... Бодай хто-небудь написав же!..

— І в мене є сестра... Духова сестра... Може, й мені буде лист... Та й узагалі добре вже стати ногою на тверду землю... Де він, той твій Кос-Арал?

І ніби у відповідь на його питання, вартовий, що стояв на носу судна, закричав:

— Фортецю видно! Кос-Арал!

— Оце тобі готовий сюжет до картини: російський Колюмб відкриває російську Америку, — гірко пожартував Вернер, а Шевченко ледь усміхнувся:

— Відкрив і поставив на ній вартового і смугасту будку!

— А навкруги море, і втекти нема куди...

Вони замовкли, вдивляючись у невеличкий острівець, панорама якого повільно розгорталась перед ними і де їм треба було зимувати разом з усією

експедицією, що досліджувала Аральське море, берігів якого ніхто ще точно не знав.

Поки розладовували шхуну, Шевченко і Вернер пішли до форту, сподіваючись одержати пошту, яку мала привезти рибальська ватага.

— Хоч би довідатись, що робиться на світі, — говорив Шевченко, прискорюючи ходу. — Подумати тільки: два місяці плисти на цій клятій шхуні! За цей час бозна що могло статись у світі, а ми й не знаємо.

Але їм не судилось нічого довідатись, бо пошта до Кос-Аралу ще не дійшла. Мовчки повернулись вони до берега: мовчки забрали свої клунки і пішли до невеличкого дерев'яного бараку, де мали тепер жити.

Кинувши так-сяк свої речі, Вернер ліг на ліжко і відвернувся до стінки. Шевченко й собі витягнувся на своєму і лежав мовчки, насупивши брови і вперто вдивляючись в одне місце на стелі.

Він розумів досаду Вернера, який не одержав листа, хоч і мав велику родину. А він?.. Кого він має?.. Хіба свою названу сестру, свого янгола-хоронителя, княжну Варвару, вірного друга, що не забувала його в засланні, у найгіршому пониженні, у найбільшій нарузі...

Коли він бував у Яготині, його часом дратувала її вимогливість, її бажання заволодіти ним, його життям, його творами... Йому здавалось тоді, що це в неї звичка владної панночки з княжого роду, яка не звикла чути відмову... Але тепер її листи, її вірність, непохитна відданість витворили між ними новий зв'язок, зв'язок високих почувань, чистих поривів і дружби.

Яготин... Весь той незабутній сорок третій рік!.. Скільки муки завдало йому там читання повісти княжни Варвари, фактично — не повісти, а сповіді, оте майже відкрите признание в коханні, коли він відчував, що мусить відштовхнути худі руки, простягнені до нього в останній надії на любов і життя... Але він відкинув їх... Він поцілував їх м'яко — і випустив. Не тому, що вона була княжна, а він — колишній кріпак... Ні, в той рік йому здавалось, що нема перешкод, яких він не поборов би, нема гори, якої він не сягнув би!.. Малярство й поезія — два найвищі мистецтва — манили його до себе, а Україна, така прекрасна після Петербургу, розгортала перед ним свої чари.

Шевченко поворухнувся на ліжку і посунув очима трохи нижче по стелі, там, де невеличка темна пляма

раз виглядала, як стіг сіна, а раз — як киргизька юрта.

— Шевченко, — почувся тихий голос Вернера з сусіднього ліжка. — Ти щасливий, що ніколи в житті не любив і не мусиш каратися тривогою й сумнівами отут на чужині...

— Хто тобі сказав, що я не любив? — спитав так само тихо Шевченко.

— Ніхто не казав, але й ти ж не згадував... Це — княжна Варвара? — несміло спитав Вернер.

— І ту люблю, — сказав Шевченко. — Десь в іншому ракурсі... у висотах, чи що. Знаєш, як буває: дивишся на людину просто — негарна й ніби вилицювата... А повернеш в інший ракурс... трохи в профіль — і, Боже! яка раптом відкривається лінія! Який характер!.. Отак і ми з Варварою... не стоїмо один до одного просто обличчям, а повертаємось у профіль, у найкращому нашому вигляді... І так нам любо. Але довго не можна було б витримати, ні мені, ні їй... Хто зна, що б воно в нас було, коли б мене не заспали...

— Так, я це розумію... Але кохання — це щось інше... це таке, що тебе забирає всього, і ти вже не пам'ятаєш, як ти стоїш, і тобі не треба кращого ракурсу, бо найменший порух і найгірша гримаса тобі милі і дорогі... Чи так ти любив?

— Була й така, — ледь усміхнувся Шевченко. — Була й така... Так, було, й тягне до неї, так би й не відходив... Краса в неї велика була... Така, знаєш, тиха краса, що не силує, і не намагається, а прикує тебе до себе, і не можеш відірватися... І не тільки що не можеш, а й не хочеш...

— Де ж вона тепер? — ще несміливіше спитав Вернер.

— Ет! — махнув рукою Шевченко і рвучко сів на ліжку, немов прокинувшись від мрій. — Хто зна, де вона!.. Не була моєю, та вже й не буде... То так чогось згадалось... Бозна колишні слухаї в душі своїй перебираю та згадую... — тихо промовив Шевченко, ніби прислухаючись, і замовк, перебираючи в голові ці два рядки і початок третього, вивіряючи, чи це були саме ті слова, яких він хотів, чи це були вірні думки...

Думки були вірні. І знову тоскно засмоктала під серцем ота чорна нудьга, від якої ніби врятувався на час, коли вирвався з Орської фортеці у цю експедицію... Та, видно, не довго... Бо ось уже знову втрачає барви його життя, друзі стають далекими, а може їх уже й нема? Рідні у кріпаках, ніби й умерли, бо не пишуть і не згадують... Одна княжна Варвара ще стоїть, як статуя, піднісши вгору смолоскип вірності. Отак би він намалював її — маленька, худа, лише великі очі палають, і в напруженій руці все вище і вище підноситься смолоскип вірності...

І тут же, цілком мимо його волі, ніби з давно нерозкритого альбому із шкіцами, поволі, поволі ви-малювались перед ним сині, аж чорні очі, рівні шну-

рочки брів над ними і причаєна в кутиках уст лукава усмішка...

Шевченко зірвався з ліжка і, не говорячи ні слова, вийшов з бараку. Навкруги була вже темна осіння ніч, тільки на березі видно було вогні варті, та у фортеці десь в одному вікні горіла свічка...

Спотикаючись на незнайомій дорозі, хапаючись часом руками за землю, зсуваючись униз і дряпаючись угору, Шевченко проблукав добру годину, доки відчув, що від серця відлягла гіркота, а в голові уже давно, непомітно і незалежно від того, куди він ішов і де ступав, уклались сумні рядки, які проте вливали якусь полегшу й спокій у його серце... Ніби він добре виплакався!.. Він ішов, не думаючи, куди йде, і шепотів:

А ти, мій покою?
Моє свято чорнобриве!
І досі між ними
Тихо пишно походжаєш
І тими очима
Аж чорними-голубими
І досі чаруєш
Людські душі?
Чи ще й досі
Дивуються всує
На стан гнучкий?
Свято моє! Єдине свято!

Так, шепочучи, він вернувся до бараку, і, засвітивши свічку, став записувати у захаявну книжечку цей вірш, ніби писав листа, якого ніколи не можна буде вислати.

Людмила Коваленко, "Дві краси", Торонто, 1965

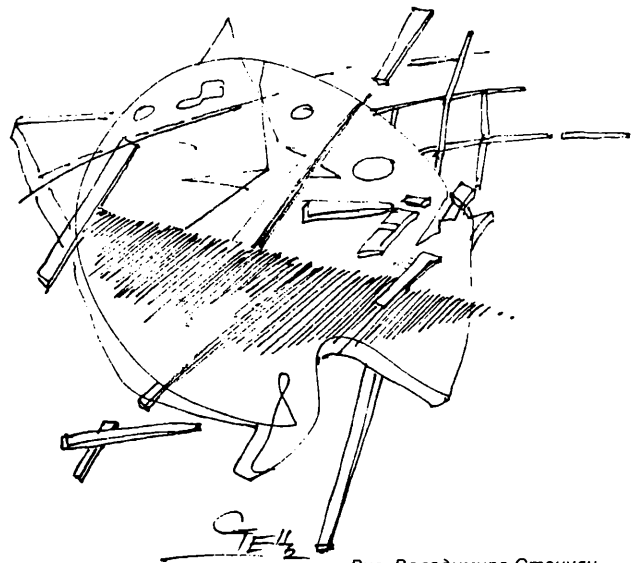
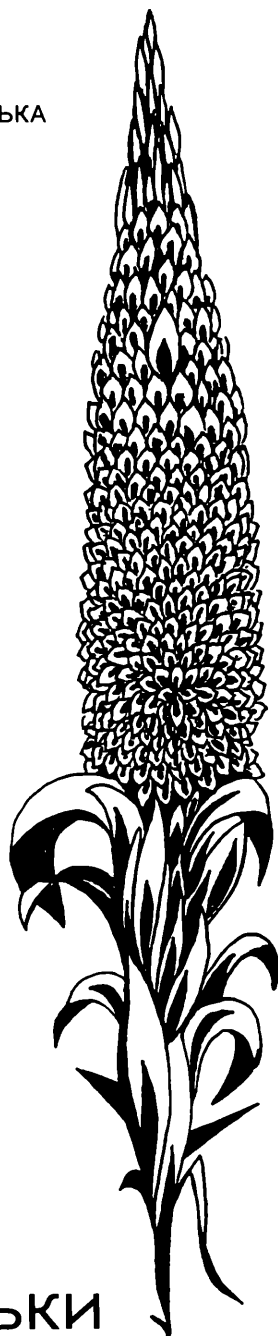


Рис. Володимира Стецули.
Drawing by Volodymyr Stetsula.

ІРИНА МИХАЙЛОВСЬКА

"Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть..."
— Згадаю, як співала мати,
І з серця сльози потечуть.
Казала мати: "Любі діти,
Коли полинете у світ,
Мої пісні вас будуть гріти,
Наснитися вам вишневий цвіт,
Щоб не забули край чудовий
Й оті Шевченкові слова,
Хто забуває рідну мову,
Той наче ньеньку забува.
...Мені судилися розлуки.
Співала я чужі пісні.
Але в хвилини болю й муки
Щось озивалося в мені.
Зринав у серці голос мами,
Ввижалась хата за селом,
Лелеки ген під небесами
Й квітуча вишня за вікном...
Я все це збережу внучатам,
Вони ж синам передадуть
"Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть"..."



ОКСАНА МОСТОВИЧ

У НЕНЬКИ

Вона стояла серед весняних полів у сірій одязині. Така бідна. Квіти в руках зів'яли. Не дивно — чекали на нас стільки десятиліть. Серед них ще й прапорець. Барви його також приплідли, не те, що колись. Але вона оправдувалась, що це ржа: "В'їлась у кожне волокно червоною їддю, треба добре насукатись, щоби все спрати, щоби збутись отрути. Вже багато зійшло і далі сходить. От прийшла, мої діти, вам назустріч з чим мала.."

Ми припали до її помарнілих рук, але вона не дала цілувати, щоб не заразити полином. І щойно тоді ми глянули уважно в материне обличчя, колись

таке свіже і вродливе, а сьогодні спустошене відчаєм сеїмдесятиліть. Нам було все одно, полин — не полин, і ми кинулись обнімати посивілу голову, пригортати до себе з якоюсь болючою снагою, виною. Наввипередки, одне перед одним, запевняли ми її про свою любов і тугу, про те, що її не забули, не зрадили, не відцурались, що віддали їй всі наші сни і мрії.

А вона, тендітна й боса, стояла серед полів з китицею зів'ялих квітів та прибляклим прапорцем і слухала наших квилінь. "Не треба цього, не треба. Ви ж знаєте, що материне серце любить однаково своїх дітей. І тих, що віддали їй свої мрії, і тих, що віддали своє життя".

А потім повела нас тихою ходою зубожілими пляями й оселями рідної землі і раділа, що брат до брата простягає дружню руку. "Ми тобі, ненечко, чобітки привезли з багатой чужини. Одягни, бо ноги на камінні покалічиш. Ми тобі, нене, веземо теплий козушок на зиму, щоб не мерзла, і нову одягу на весну, щоб прибралась як княгиня, як царівна, як колись. Ти в нас — єдина".

З материних очей глянув на нас смуток, а спрацьована рука обтерла сльозу. "Як щедро обдарувала я, бувало, своїми скарбами дітей моїх і внуків. І прибуд неситих, а ті мене ограбили, зневажили й лишили на пожарищі Чорного Болю..."

Ми обступили колом материну постать, наче б хотіли захистити її від дальших наруг і терпінь. "Їдь з нами, нене, чужина багата і гостинна. Будеш доживати віку в наших мирних оселях, у добробуті й любові, в пошані. Співатимеш своїм онукам рідних пісень і навчатимеш правди про свою долю. Їдь з нами!"

Мати вивела нас мовчки над Дніпрову кручу, де серед зелені й квітів знімалася до зір Тарасова могила. Із заходу вчувалися звуки Святоюрських дзвонів та карпатських трембіт, а з півдня димів Донбас, зеленіли лани пшениці, переливалися чорноморські хвилі, майорів гарячий Крим.

"Ось все це — це я, моя душа, моє минуле, сучасне й майбутнє, моя правда. На цьому твердому шляху поставила мене рука Господня і тут я залишусь вавіки".

Ми ще хотіли попередити її, щоб не попалася новим хижакам, щоб не вірила фальшивим лжепрокам, новим союзам чи хитрим дружбам, щоб..., але матирина дорога постать розплилася в імлі між небом і землею, з китицею зів'ялих квітів і синьо-жовтим прапорцем. Ми простягли за нею руки й молили, щоб вернулася до нас, щоб поклала ще хоч разочок свої долоні на наші сиві голови. Може востаннє для нас — ізгоїв. Але з'ява не вертала, а зливалася з кожним атомиком рідної землі, з кожним промінчиком сонця, що продиралося з-за темних хмар над нашою любовою Вітчизною.

ВСТАНЬТЕ РАНЕНЬКО, ВМИЙТЕСЬ ЧИСТЕНЬКО...

Ми одержали цю статтю Емілії Турковської, надруковану в газеті "Галичина" 15 липня 1990 р. на сторінці під назвою "Газдиня". Стаття про Дарію Цвек — відому в Україні авторку книг "Солодке печиво", "До святкового столу", "Для сім'ї і гостей", довголітнього педагога, квітникаря-декоратора, почесного члена відновленого Союзу Українок міста Калуша. Друкуємо з незначним скороченням.

Іду в гості на затишну вулицю Голуба в Івано-Франківську, на зелене, схоже на маленький дендропарк, подвір'я. Господиня запрошує мене у свою оселю, у вікна якої звідусіль заглядає садок. Перше, на що звертаю увагу, — це безліч декоративних тарелів, керамічних глечиків на стінах та писанок. Помічаю срібну підкову. Пані Дарія охоче пояснює мені, що підкова ця несе щастя її оселі ось уже сорок літ, а знайшов її на дорозі батько, якого вона любила над усе. Була то людина освічена, знав кілька мов, працював інспектором високої державної установи в уряді. У пориві спогадів пані Дарія веде до другої кімнати, де на стінах портрети її рідних. Ось цей високий, вродливий, дуже елегантний пан — то батько, а ця шляхетна пані — її мама. "Мама у нас була високоосвічена, брала велику участь у громадській діяльності, свого часу очолювала "Союз українок". І в хаті був завжди зразковий порядок.

А треба сказати, що пережили ми всього на віку. Часом не було що в горнець покласти, але навіть у скруті мама вимагала від нас блиску. Хоч проста страва, та мала бути зварена від серця, подана на гарному тарелі, а обрус повинен світитися від кришталіків крохмалю".

Пані Дарія відчиняє свої шухляди і виймає цілий скарб рукотворний: обруси, рушники, серветки. Плетені, гаптовані, мережані, вишивані — усе це створено її руками, хоч і є пам'ятки від матері і бабусі. Увесь цей маєток несе в собі дивне тепло, затишок. І я раптом розумію, чому такою великою популярністю користуються книжки Дарії Цвек у наш час, коли тяжко купити навіть найпростіші продукти. Бо авторка не лише дає рецепти страв, вона несе дух щасливого дому, передає настрої оселі, де живуть гостинні і щедрі люди. Чого лише вартують фотоілюстрації до її книжок? То справжні композиції, де страва невід'ємна від полумиска з золотим пасочком, від гілки смереки, що мовби виросла з вишиваної в тон серветки, де усе — гармонія, колір, диво, створене руками цієї жінки. "А ви знаєте, як пекла колись моя бабця на Великдень бабку? — запитує пані Дарія. — Ніхто з дітей не смів голосно заговорити, дверима рипнути. Бабця до тіста клала копу яєць (60 штук), а виймали бабку з печі на рушник. І так на цім рушнику, обережно тримаючи за кінці, колисали, як дитину. Це щоб бабка простигла, щоб не осіла.

А ще розкажу вам, що композиція бабка і сільничка — для мене є віща і у творчому пляні. Коли Ірина Вільде (українська письменниця) порадила мені створити кулінарну книжку, я попросила тата (він



Дарія Цвек Daria Tsvek

був дуже добрий на руку) написати кілька слів мені на початок. Я подала йому чистий аркуш паперу і татусь написав: "До хліба ще й солі треба..."

Рахуйте, що з тих слів почався мій перший рукопис, а отже усі мої книжки".

Пані Дарія готує тепер книжку "Свята в наших домах" для видавництва "Карпати". Дуже поспішає, щоб встигнути з рукописом. Обсяг роботи величезний, бо заплянувала давати не лише приписи із страв, а й розповіді про традиції святкування. "Маю від тої роботи величезне задоволення, — казала. — Нарешті можу написати про те, як святкувати Зелені свята, Великдень, Різдво. Бо того раніше до книжок не пускали. Пам'ятаю, Ірина Вільде казала мені, оглянувши мою книжку: " Ти пишеш про страви на 1 Травня, а накрила стіл, як на Великдень". І то була правда.

Я в свою чергу розповіла пані Дарії про деякі пляни редакції "Галичини", зокрема, друкувати добірки "Газдиня", а в них поради Дарії Цвек.

— Хоч я дуже зайнята, — сказала гостинна господиня, — але галичанці не відмовлю. То тепер моя газета.

Час було прощатися. На Дарію Цвек чекала друкарська машинка, її рукописи, чекали справи в "Союзі українок", чекав недоварений обід і недокінчений взір (вишиває сорочку для внука). Чекали десятки справ, які треба було зробити, незважаючи на свій поважний вік.

— Пані Даріє, — спитала я, — а з чого б Ви порадили жінці починати свій день?

— Встаньте раненько, вийміть чистенько, зачешіть гарненько, зверніть погляд до неба і щиро подумайте: "Хай цей день буде щасливий для мене і моєї сім'ї!" А відтак беріться за справи, певно, що не за всі відразу, а за порядком, як ви собі з вечора заплянували...

Емілія Турковська



УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ПЕРШОЧЕРГОВЕ ЗАВДАННЯ

Про те, що необхідно побудувати репрезентативний будинок Українського Музею в Нью-Йорку мова ведеться роками. Нагадаємо коротко історію створення Музею. Заснований у 1976 році, він займає приміщення на двох поверхах: дві невеликі виставкові зали, малу кімнату для працівників та мініатюрне фондосховище, в якому немає місця для тих експонатів, що є в колекції, і ми змушені їх зберігати у приватних будинках. З кожним роком Музей розростається, збільшуються його колекції, виникає більша необхідність у нових експозиційних залах та у фондосховищі. Особливо, тепер, коли відкрилася широка перспектива співпраці з Україною.

З другого боку, зацікавлення Україною серед широкого кола американців зростає з того часу, коли проголошено її незалежність, і, зокрема, матеріальною культурою. Це зацікавлення зростатиме з року в рік. Ми можемо і маємо що експонувати, але не маємо де представити і постійну експозицію народного та образотворчого мистецтва, а також великі виставки. А в перспективі бачимо інтенсивний розвиток співпраці з Україною саме у виставочній діяльності.

Цього року управа Музею з новою силою та наполегливістю взялася за основну нашу мету — продовжити працю щодо розбудови Музею. Завдяки фінансовій підтримці членів та прихильників Музею, наприкінці минулого року УМ виплатив позику (мортгедж) за будинок, куплений на Шостій вулиці. У цьому році Управа УМ запросила архітектора Юрія Савицького, співвласника фірми у Нью-Йорку, що займається розробленням архітектурних проєктів, зробити попередню розвідку щодо можливості перебудови. Дослідження показали, що будинок надається для того, щоб пристосувати його під Музей, але на перебудову необхідно коло трьох з половиною мільйонів доларів. Наша мета на сьогодні: зібрати 1.5 мільйона доларів і лише тоді управа звернеться до архітекторів, щоб розробили проєкт перебудови.

Кампанію збирання очолює Комітет розбудови у складі: співголів — Івана Винника, Ольги Гнатейко, Андрія Рака та членів — Лідії Білоус, Володимира Воловодюка, Ігоря Гайди, Ірини Руснак, Мирона Руснака, Ольги Ставничої, Тетяни Тершаковець, Марти Цимбалістої.

Однією з форм збирання грошей є "Телетон", себто збирання грошей телефоном.



З освітніх програм Музею. Курс виготовлення герданів. Справа інструктор Лярусса Зелик. The Ukrainian Museum's course in the making of gerdany, beaded necklaces. Fr. r. instructor Laryssa Zielyk.

ВИСТАВКА, ПОЄДНАНА З ОСВІТНИМИ ПРОГРАМАМИ

Весняною традиційною виставкою стала в Музеї виставка до Великодніх свят. І цього року Люба Волинець зорганізувала виставку писанок, традиційного печива (пасок, пташок), рушників. Ця виставка у поєднанні з весняними освітніми програмами викликає жвавий інтерес та зацікавлення широкого кола аматорів народного мистецтва. Одночасно у Музеї ведуться курси писанкарства, випікання печива та пасок. Освітні програми більш розширені — є ще курси вишивання та виготовлення герданів. Інструкторами курсів є Любов Волинець, Таня Кейс, Лярусса Зелик, Ярослава Стасюк.

ВІДДІЛИ СУА — НА МУЗЕЙНІ ЦІЛІ

108-ий Відділ СУА в Нью-Гейвені, Коннектикат, заколядував на Музей 400 дол. Таким чином союзники популяризували українські традиції, Музей і принесли матеріальну допомогу.

119-ий Відділ в Йонкерсі, Нью-Йорк, впродовж останніх років постійно колядує на Музей. Цього року з коляди Відділу дохід на Музей становив 1155 дол.

30-ий Відділ СУА в Йонкерсі, Нью-Йорк, влаштував виставку українських вишивок, що їх виконала Мирослава Стахів. Гонорар (100 дол.), який отримала М. Стахів за організацію виставки, вона віддала на розвиток УМ.

СУА Округи Огайо 13 березня організував доповідь Раіси Чугай, кандидата мистецтвознавства, яку запрошено з України опрацювати колекцію народного мистецтва в УМ.

67-ий Відділ СУА у Філядельфії організував виставку науково-освітньої праці Музею. На виставці експонується одяг Покуття, кераміка та плоскорізьба Гуцульщини, фотографії та публікації Музею. Виставка експонується в Культурно-Освітньому Центрі від лютого до червня.

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

VOL. XLIX

MAY 1992

Editor: Marta Baczynsky

THE SWANS OF MOTHERHOOD

Dreamingly they float from out the misty foggage,
Pinkish swans who paint the night with waxen starrage.

So peers the fable through the pane with graying eyes
And motherly good grace, which right behind it lies.

Don't return, vexation, run, forever run,
I won't let you rock the cradle of my son.

Swim toward the cradle, oh swans, like some wishes,
And let the quiet stars rest 'neath his lashes.

The roosters threatened nighttime with their calls —
the swans still danced upon the sullen walls.

With their wings and down, they issue murmurations,
Tickling mirages with their gold constellations.

You'll grow up, my son, and start upon your way,
Many dormant dangers will mature that day.

In the transport of dust the forest numphs with dar-
kened brow

Will greed to have your subtely, your love some way,
somehow.

They will call for you in gardens of green,
Those betrothed to the dark-hairs of wondrous mein.

You can surely choose your friends and pick a spouse,
my son,
But of choices for country there is only one.

You can pick a friend and a blood-brother too,
But your mother's already chosen for you.

Always they're with you, wherever you go —
Your mother's eyes, the home you used to know

And if foreign fields be the resting place for you,
The willows and poplars will come without ado.

They will stand over you, and rustling their leaves,
Their baleful farewell will touch your very eaves.

For you can choose anything at all, my son,
But of Fatherlands for you there's only one.

VASYL SYMONENKO

(translated by Andriy M. F.-Chirovsky, *Granite Obeliska*,
Svoboda, 1975)

NEWS FROM HEADQUARTERS...

In accordance with the provisions of Art. V, Sec. 16, of the UNWLA Bylaws, NOTICE IS HEREBY GIVEN that the XXIII Convention of the Ukrainian National Women's League of America will be held May 29-31, 1993.

The New Jersey Regional Council will be hosting this Convention. The Convention Committee is headed by Luba Sira as Chair. Irena Chaikowskyj is heading the Convention Book Committee as Chair. A complete list of both Committees will be published in the future issues of Our Life.

The Convention is the highest governing body which sets the decision making policy, resolution and recommendation for the next three years. It is, therefore, imperative that every Branch sends its delegates to attend and participate in the Convention. In this regard, we call your attention to Sec. 23 of Art. V, and urge you to make every effort to ensure full representation of your Branch.

You are also reminded that every Branch must fulfill its financial obligations including the 100% subscription to Our Life by its members by the given deadlines.

THE EXECUTIVE BOARD OF UNWLA

UKRAINIAN SCHOOL

IN SIBERIA



Konstantyna Malycka was an unusual individual. As a community activist, a writer and teacher, she remained in every situation in her life a devoted daughter to her beloved native land, Ukraine. K. Malycka was born in 1827. Since her young years she showed an ability to write, especially for children and many of her stories and poems were published throughout her life in newspapers and magazines. She took an active part in the Ukrainian women's movement, was a member and subsequently the president of UNWL for a short period 1923/24. However, the main thrust of her energy was geared to work for the benefit of Ukrainian studies and students. In 1915 K. Malycka was arrested for her role as a political activist and sentenced to exile in Siberia. Although the years she spent in this cold foreign situations (the revolution of 1918), Malycka's spirit of adventure and zest for life, her ability to work in adverse circumstances and her devotion to creative teaching saw her through. When asked about this exile, she would say "these were" my best years."

In 1919 I came to Krasnoyarsk in order to make some money before I returned back home to my native land. I tried several options with varying success, until finally the Ukrainian community in Krasnoyarsk asked me to take charge of the grade school which they wanted to organize.

The Ukrainian community in Krasnoyarsk had already begun its activities in 1917, from the first days of the revolution which was supposed to guarantee freedom to all nations. The movement for liberation also came to Siberia, to our immigrants and political prisoners. Newspapers began to be published in Omsk, Tomsk, Vladyvostok, cooperatives were organized in Chelabynsk, Novo Nykolayevsk, Irkutsk, and Ukrainian schools were organized in Kharbyn, Vladyvostok, Khabarovsk. Now the turn for Krasnoyarsk had also arrived.

In 1918 during a regional teacher's meeting in Krasnoyarsk our people had already presented their demands for Ukrainian schools in communities with a majority Ukrainian population. Such demands were met with serious consideration by the government, but these were times of great unrest and to expect any kind of speedy results, would have been foolish. Therefore, the

Krasnoyarsk community decided to organize a school backed by its own funds.

The school was situated in a spacious and well lit room which had five windows. I had a small adjoining room for my own use, while a large kitchen served as a walkway. We decorated the wall in the classroom with portraits of Kotliarevsky and Shevchenko, and with post-cards of Lesia Ukrainka, Domanytsky, Hrinchenko, and Marko Wowchok, which I received from Kiev. We also had a large map of Ukraine.

Initially we had 17 children of various ages and levels of knowledge, who had to be divided into several groups. The children came from Ukrainian families as was evident by their names, for example Harenko, Hetmanenko, Kuzmenko, Davydenko, etc., but not one child could speak Ukrainian. It took a long time before they learned to greet me in Ukrainian, not to mention speak to each other in their native tongue.

I had no text books. I did have Hrinchenko's grammar, a few books of short stories from the Ukrainian community library, such as "Kobzar" and "Deklamator." Initially it was not problem to teach the younger children without a primer, but later I had to prepare printed

copies of various stories, fables, poems, etc., and hand these out. With the older students I held discussions about history, geography, about nature. I made them write a lot.

I made all schedules even though we did not adhere to any hourly set of rules. We began our classes when the factory whistle sounded and studied all day, taking breaks for play time, for crafts and some singing. The children were good and very well behaved (such wonderful children as those in Siberia, I have never met anywhere else), studied eagerly, came to school even when the frost was in full force, and treated me kindly. They loved to stand in front of the map and point their little fingers from Krasnoyarsk to that far away Ukraine, from where their parents had come. They loved to hear about Ukraine and talked about it as if it was an enchanted land. Expressions such as "cherry orchards" or "song of a nightingale" were strange to them, for they never saw one, not heard the other in their environment. Shevchenko's life they understood and it moved them, for they all were the children of social democrats, whom the Tzarist regime had punished for some travesty by sending them to distant Siberia.

The school was situated not in Krasnoyarsk proper, but past the railroad tracks in the suburbs of Nykolaivka. The parents of my students were for the most part workers in the railroad factories which were the largest in all Siberia. Because the school building was hidden from view near the forest, we were spared from being requisitioned for a long time.

The school did well and fared better than most state supported city schools. We were not afraid of the bolsheviks. The people of Krasnoyarsk saw them as liberators from the terrible Kolchak regime. During the first days of 1920 the bolsheviks entered Krasnoyarsk and took the town without a fight; the entire garrison in the town sided willingly with the bolsheviks. On January 4th the red flags of the victors were seen throughout the city.

It was during this time, before Christmas, that we decided to have a Christmas tree for the students and I had set out to town to do some shopping. While crossing the railroad track I heard shots being fired. I paid no attention to this and continued on my way to the stores. But the stores were already closed, the market place was empty and doors in buildings were quickly being shut tight. The shooting came closer, the sounds were louder.

I turned and tried to hurry home, but a soldier stopped me. "Turn back honey! There's a battle raging there and you might get hit with a bullet!" Whether I wanted to or not, I had to sit out the whole day in Krasnoyarsk. In the evening a terrible storm began to brew, so that you could not see anything. Now I had to spend the night here also.

In the light of the morning it was quiet, bright and

calm. The shooting had stopped, as if it never occurred. I walked back home to Nykolaivka and as I walked I could see large groups of black rooks circling in the sky right by our school. This is where the battle was. Polish legions attempted to recapture the city and thus open the way to the east, but their attempt failed. Bodies of dead people and dying horses littered the streets. In our school the windows were blocked and the children eagerly described the battle to me. The adults hid in their homes, in cellars, one woman was killed on the street, a worker was injured on the railroad track, while the children running here and there remained unscathed. It seems that God cared for little dummies.

Now the uncertain times began for all of us. All the schools in Krasnoyarsk were closed, given to the army for use as hospitals. Due to the great influx of refugees even large apartments were requisitioned. Sometimes ten people had to live in one room. Our Ukrainian cooperative was closed, but the school remained open. One day the Kolchak money was totally devaluated, an act which put everyone in a very bad position. We could not even decorate a tree for the children for Christmas. On that day my landlady became as rich as I. Actually, I was in a better position than she was, because now I was a government employee and as a teacher I received ration cards for food and other necessities. But with all the problems around us, we still decided to keep the school open until the end of the school year, counting on the help of the entire Ukrainian community. We limited expenses and laid off the janitor. I assumed all her responsibilities such as feeding the stove, shovelling snow, sweeping the classroom, washing the floors.

The economic and sanitary conditions in the area worsened each day. In the prisoner-of-war camps and in the city or Krasnoyarsk typhus raged which killed people left and right. Soon electricity was cut to a minimum. The committee which inspected houses allowed only one 25 watt light bulb per room. In my school there were four bulbs for three rooms, one of which was a 50 watt bulb. It is horrible to sit through Siberian evenings, without a light. Then it was even impossible to buy candles. It is easier to bear the cold than darkness... It so happened that the inspection committee came to my school when classes were in session. The room was filled with children, for then we had about 30 of them. I didn't even have to beg for the lights. They gave permission for the use of all the bulbs, saying that for we must have evening classes also.

Every day soldiers would come to the school but I would ask them to leave, saying the school should be free from interference. To my surprise, everyone agreed with me, the communists, the Serbs in the Red Army, as well as the Tatar officers.

It so happened that one day five soldiers walked into the classroom. Here is new trouble, I thought to myself. "This is a school." The word school was magic

to the bolsheviks. They said they knew it was a school, but asked if they could use the space in the classroom to clean their weapons. Their living quarters, they claimed, were tiny and tight, with no elbow room. They said it was cold outside and they did promise not to make a mess.

"Please, come in." I said. They were kozaks from Altay, volunteers in the Red Army, the sons of farmers. They cleaned their rifles and we talked. They asked about the school, and spoke about themselves. After they finished, they thanked me and left. Very quietly and nicely.

In the spring a new ruling came from the school authorities which ended all religious instructions in the school and stated that all religious symbols must be removed. We had few problems with this ruling. Obviously, we never even considered removing the image of Christ which graced our classroom. The *batiushka* (Russian priest) who taught catechism rarely showed up. We paid him 100 rubles for only five lessons, which he took and left. That concluded his spiritual and patriotic duty.

The new ruling also called for the study of the Russian language. I had no problem with that, since all of my students knew Russian much better than Ukrainian.

With the coming of spring life became somewhat easier, but the problems did not cease. One day the resident commissar showed up and announced that our school is being requisitioned and will become a radio/telegraph station. "What will become of me?" I asked the commissar. I told him that because of my status I was exempt from eviction, and therefore could remain in my quarters next the classroom. I also told him that I had excellent hearing and it was not a good idea to have a civilian around a military set up. Inadvertently I could hear something I was not supposed to. I was trying very hard to make that Russian suspicious of me. I guess it worked for after a few days, the station was installed in another, totally separate house. The director of the station became my neighbor. He was a decent man, but a fanatical communist, who served the bolsheviks because of communist ideals, not for personal gain.

When the bolsheviks came to power the government assigned a certain amount of money for ethnic schools. Russians who taught in Ukrainian villages claimed that the people demanded Russians their native language. I myself saw a letter from a Russian teacher who wrote to the Krasnoyarsk Ukrainian community asking for books and plays. She said that the people in her village refused to attend any performances unless the plays were given in Ukrainian.

In June, my neighbor the director of the radio station came to see what a Ukrainian school looks like. He inspected the class and asked, "Is everything here taught only in Ukrainian?"

"Only in Ukrainian," I replied.

"Why are you separating yourselves? Would it not be the same to teach the children in Russian?" he asked.

"Why did you announce in your program that each nation should be responsible for itself? You see, we are Ukrainians and are taking care of being Ukrainian." This was my answer.

He looked at the portrait of Taras Shevchenko and Kotliarevsky, glimpsed at the still hanging picture of Christ and said: "I know Shevchenko, but who's the other one?"

"This is Kotliarevsky. Did you see the opera *Natalka Poltavka*?"

"I did," he replied.

"He is the author of that work," I said.

"Well, imagine that. That was a good play! However, what you need here is a portrait of Lenin and Marx."

"Lenin would pass, but Marx has such a hairdo that my students would become frightened. Another thing, if I hang up such a portrait I would have to explain who the person is, and for the children the theories of Marx are too difficult to comprehend. It is not in keeping with the rules of pedagogy to show pictures to children which they cannot understand." I explained to the man.

Our school under the patronage of Kotliarevsky remained operational till the very end. No one questioned how this school survived when all the others were being closed, pending full reorganization of the system. We not only worked but let people know about us, about our work. Our students took part in a huge commemorative event for Taras Shevchenko, organized by the Ukrainian community in Krasnoyarsk, which everyone attended.

With other schools closed, the Poles, White Russians and Russians also sent their children to our schools, since it was the only place where they were able to study.

I left Siberia that summer, heading west. Krasnoyarsk, Anhora, Nykolaivka remained only a memory.

(The above is a loose translation of an article by Konstantyna Malychka, published in "Ridna Shkola" November 15, 1937, Lviv).



"НАШЕ ЖИТТЯ", ТРАВЕНЬ 1992

THE SKIN AND THE CHANGING ENVIRONMENT

Our skin, the external covering of our body and our major means of communication with the environment, is most effected by changing external conditions. Skin is the largest organ of the human body and, except for the kidney, receives the greatest blood flow. It is our shell of protection from such external physical damage as radiation and foreign substances as well as infectious agents. The skin regulates our body temperature by sweating, flushing, and shivering and regulates fluid balances and vitamin D synthesis.

The most significant cause of the increase in skin damage is the decrease of ozone in the stratosphere, which allows more ultraviolet radiation to reach the earth. The depletion of ozone is caused not only by the natural solar cycle of ultraviolet light output and by such natural disasters as the recent eruption of the Mt. Pinatubo volcano, but also by destructive man-made pollutants such as chlorofluorocarbons and halons. The increase in ultraviolet radiation has caused health problems, particularly of the skin and eye.

The Ozone Layer

Our protective shield, the ozone layer hovers 15 to 50 kilometers above the Earth's surface, providing a protective band around our planet. By itself ozone is a pale blue, pungent-smelling gas that is extremely poisonous and any animal that directly inhales more than a trace of it, will die. But, above the earth it is a fragile yet extremely efficient filter that screens almost all of the sun's harmful ultraviolet rays. If the ozone layer were to disappear, the sun's ultraviolet light would destroy the surface of the globe and annihilate all terrestrial life, except perhaps for certain primitive underwater organisms.

Although some of the depletion of ozone can probably be attributed to the natural cycle governing the mechanics of the balance of the earth's outer environment and to natural disaster, a portion is definitely man-made.

In 1928, man developed chlorofluorocarbons (CFC's). They were inert and stable, nonflammable, nonpoisonous, easy to store and inexpensive. They were highly useful as working fluid for refrigerators and as propellants of aerosol sprays, solvents in computer manufacturing and components in foams useful in buildings, cars and fast-food containers. Ironically, the chemical stability of the CFC's that makes them so useful to manufacturing also enable them to attack the ozone layer.

Other major culprits are halons, such as Freon and certain bromide compounds used mainly in fire extinguishers. There are even more damaging than the most destructive CFC's, since they destroy the ozone ten times more effectively. These chemical substances have very long lives and the ability to double themselves. For example, the CFC's last an average of 74 years in the

atmosphere and some types double every 17 years. Halons persist for an average of 110 years and double every 5 years.

The implications for destroying the environment are obvious: the destruction will continue for several generations, even if production is stopped immediately. With the increase in CFC's and halons, scientists are now realizing there is perhaps a catastrophic decrease in the ozone layer that protects us from the sun's most harmful rays.

Health Effects of Ultraviolet Radiation

UVC — the highest energy from the sun is potentially the most dangerous, though most of it is screened by the ozone layer. UVB in the mid-energy range is the most increased by ozone depletion, and is most biologically destructive. This energy is of greatest concern to dermatologists, because it is clearly implicated in the skin damage of acute sunburn and skin cancer.

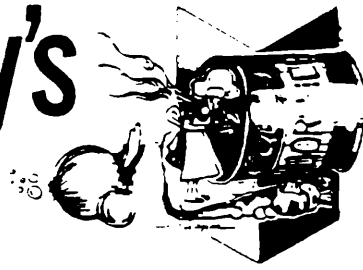
Physicians are already very aware of the marked increase in the skin cancer, not only because of increased UVB owing to the existing decrease of ozone, but also because of increased exposure. We now have more leisure time, which we increasingly spend on outside activities.

Skin cancers have increased in number more than any other form of cancer. One in every three cancers is skin cancer, and one in six Americans will develop a skin cancer in his or her lifetime. More than 500,000 new cases of skin cancer are diagnosed each year in the United States alone, most of which are not melanoma skin cancers, the most dangerous variety. Even more frightening is the rapid increase in the rarer but lethal metastatic malignant melanomas, which have doubled in frequency in just the past 20 years.

The increased ultraviolet radiation also increases the frequency of cataracts. Ultraviolet radiation is the primary cause of irritation or exacerbation of many other eye disorders. UVE is the lowest energy range of ultraviolet radiation, though far from harmless. Although ray per ray, UVA is less damaging than UVB, it penetrates the skin more deeply to damage the connective tissue between cells, thus destroying collagen and elastic tissue and producing the appearance of premature aging of the skin.

(The above excerpts are from a paper written by Dr. Karen E. Burke, Dermatologist and Dermatologic Surgeon, Cabrini Medical Center, NY. Dr. Burke was part of the United Nation's conference entitled "Health and the Environment: Global Partners for Global Solutions," held in April in New York City, which brought together prominent international environmental medicine experts and world leaders. The purpose was to define the central issue and to promote responsible solutions to the health problems associated with continuing environmental degradation.)

cooky's corner



Just Appetizers

"85th branch of the Ukrainian National Women's League of America has published this book with the aim of raising funds to help Ukrainian children who are victims of Chernobyl. We are confident that this book will be purchased not only by members of our organization, but by generous Ukrainian women everywhere, who will do their part for this noble cause."

Good appetite!

Members of branch 85, UNWLA, Chicago, IL
November 1991

This is the dedication page of a delightful new cookbook entitled "Just Appetizers" that has recently been published by branch 85 in Chicago. There are 89 pages of finger licking finger foods such as dips, canapes, pates and hor d'oeuvres. There are seven different categories to choose from and the tasty creations in each are made from cheeses, vegetables, chicken and perfectly puffy dough, among other basics.

The book is easy to handle, it has a spiral holder which allows for pages to be flipped back. Each page has one recipe which does not confuse or distract. Some recipes are simply simple, but there are others that require some work. Most recipes in this book are not for serious dieters — there's lots of mayonnaise, all sorts of cheeses, milk, nuts and other such good things. But that is the nature of a delectable appetizer!

To wet the appetite, here are a few recipes from "Just Appetizers." To get the full complement, you can order the book through UNWLA's headquarters in New York City, or directly from branch 85 in Chicago. By the way, the cost is small, just \$8.50.

ONION SQUARES

- 1 cup mayonnaise**
- 1 cup Parmesean cheese**
- 1/4 cup dried onions**

Slice fresh French bread into squares. Apply mixture to bread and bake at 350 degrees until golden brown, approximately 10 to 15 minutes.

P.S. I have made this with chopped scallions. It is quick, easy to make and simply delicious. One day while racking my brain for an improptu dinner for unexpected guests that evening, my coworker Chrystyna Pevny offered this recipe. I thanked her then, and still thank her whenever I whip up this goody. Of course,

the mayo and cheese proportions can be cut as you wish, and making a few rounds of this hot bread for the family dinner will endear you in their little hearts.

SPINACH DIP

- 1 pint sour cream**
- 1 vegetable soup mix package**
- 1 can water chestnuts**
- 1 package frozen spinach**
- 1 small onion, chopped**
- salt and pepper to taste**
- 2 tablespoons mayonnaise**

Mix all ingredients together and refrigerate for at least 1 hour before serving.

P.S. I am also familiar with this recipe. A neighborhood cheese store sells a similar dip for lots of money. Another coworker Daria Baiko has a weakness for this dip. With this recipe around I think the cheese store is going to loose some business.

SHRIMP CANAPES

- 1 package refrigerated buttermilk biscuits**
- 1 pound small shrimp, cooked, peeled and deveined**
- 1/2 cup mayonnaise**
- 1/4 cup grated parmesan cheese**
- 2 teaspoons minced onions**
- sesame seeds**

Bake biscuits according to package directions. Cool, split horizontally. Put several shrimp of each biscuit. Mix mayonnaise with cheese and onion. Spoon some of the mayonnaise mixture over the shrimp, sprinkle with sesame seeds. Put canapes under broiler and broil until golden brown and bubbly, about 3 minutes.

P.S. If you love shrimp and hot biscuits, this is a treat. Following the package directions, make the biscuits small and put only one shrimp on top for the one-in-the-mouth pop.

VEGETABLE SQUARES

- 4 cups vegetables: zucchini, carrots, cauliflower, broccoli**
- 1/2 cup chopped onion**
- 1/2 cup grated cheese (montery jack, swiss)**
- 2 tablespoons parsley**
- 1/2 teaspoons salt**
- 1/2 teaspoon garlic salt**
- 4 eggs, lightly beaten**
- 1/2 cup vegetable oil**
- 1 cup bisquick**

Steam vegetables. Mix all the rest of the ingredients together and add vegetables. Oil the bottom of a baking dish (casserole dish). Bake at 350 degrees for 45 minutes, until it starts to brown. After it cooled, cut into squares. Can serve hot, after baking or reheat in microwave.

Наше харчування

У травні завжди подаємо приписи на солодке печиво з огляду на ряд прийнять, як перше Св. Причастя, іменини чи весілля. Тим разом такі приписи вибрані з книжки Дарії Цвек "Солодке печиво". Зберігаємо правопис оригіналу.

КОРЖИКИ ПІСОЧНІ ШОКОЛАДНІ
500 г борошна,
200 г масла чи маргарину, 150 г цукру,
50 г шоколаду чи какао,
2 жовтки, ваніль.

Масло посікти з борошном, додати розтерті з цукром і шоколадом (шоколад натерти на тертці) жовтки і замісити пісочне тісто. Якщо тісто надто густе, влити 2-3 ст. ложки сметани, винести на холод. Потім пропустити через м'ясорубку¹ з спеціальною машинкою для печива. Укладати на змащений жиром² лист і пекти в гарячій духовці³ (200°) протягом 15-20 хвилин.

КОРЖ З МАЛИНОВИМ ДЖЕМОМ

Тісто:
500 г борошна,
100 г жиру,
250 г мелених горіхів,
150 г цукру,
4 варені жовтки,
одне яйце,
2-3 ст. ложки сметани.

Помадка: 4 білки, 200 г цукру, 250 г малинового джему.

Жир посікти з борошном, додати протерті крізь сито варені жовтки, цукор, сире яйце, мелені горіхи і сметаною замісити тісто. Поділити його на три частини, розкачати, поколотити і спекти в тортівниці три коржі. Пекти в гарячій духовці (210-240°) протягом 25 хвилин. Спечені коржі перекласти білковою помадкою з малиновим джемом і посипати цукром-пудрою з ваніллю.

Помадку приготувати так: білки збити з цукром, додаючи його по ложці. Коли піна загусне, додавати, вимішуючи, по ложці джему до утворення пухкої маси.

ТОРТ МАНДАРИНОВИЙ

Тісто:
250 г мелених горіхів,
250 г цукру,

1 М'ясорубка — машинка до мелення м'яса.

2 Жир — товщ.

3 Духовка — піч.

4 Цедра — шкірка з цитрини

5 Ізюм — родзинки.

г — грам

"НАШЕ ЖИТТЯ", ТРАВЕНЬ 1992

8 яєць
4 жовтки,
4-5 мандарин
100 г білих мелених сухарів.

Начинка:
2 мандарини,
200 г цукру,
½ склянки води.

Крем:
5 жовтків,
250 г цукру,
250 г масла,
100 г шоколаду, ванілін.

Помадка:
300 г цукру,
½ склянки води,
½ ложки оцту,
1 ч. ложка масла,
сік з ½ лимона.

Всі жовтки розтерти з цукром, витиснути до них сік з двох мандаринів, натерти з них цедру⁴, і все разом вимішати з білковою піною, меленими горіхами, сухарями. Масу покласти у дві тортівниці, змащені жиром і посипані сухарями. Пекти в гарячій духовці (200°) протягом 35 хвилин. Спечені коржі розрізати на два шари, перекласти начинкою, а тоді кремом. Торт облити помадкою і обсипати січеними горіхами, прибрати дольками мандарина.

Начинку приготувати так: мандарини зварити в кількох водах, зливаючи гарячу і заливаючи холодною, змолоти на м'ясорубці, вийнявши зернята, і додати до сиропу, звареного з цукру і півсклянки води. Варити до прозорості.

Крем приготувати так: жовтки, цукор збивати збивалкою на парі. Коли маса почне загусати, охолодити. Масло збивати на піну, додаючи по ложці збитих жовтків. Додати зігрітий шоколад, ванілін і збити на пухку однорідну масу. Охолодити.

Помадку приготувати так: цукор залити гарячою водою, оцтом, накрити і варити. Якщо крапля сиропу, спадаючи з ложки, тягне за собою нитку, зняти з вогню, додати масло, сік з лимона і втирати. Коли помадка почне біліти, вилити на торт. Буває, що помадка дуже загусне, тоді слід влити 2-3 ст. ложки води.

ПИРІЖКИ "ОСИНІ ГНІЗДА"

Тісто:
300 г борошна,
20 г дріжджів,

4 жовтки,
100 г цукру,
½ склянки молока,
100 г жиру, ванілін.
Начинка:
100 г посічених горіхів або мигдалю,
100 г ізюму⁵,
100 г цукру.

Просіяти борошно, посікти з жиром, влити розведені в теплом молоці дріжджі, додати втерті з цукром і ваніллю жовтки. Замісити пухке тісто, поставити, щоб підійшло. Тоді розкачати корж завтовшки як на вареники, змастити розтопленим маслом (1 ст. ложка), посипати посіченими горіхами, цукром, промитим ізюмом, завернути в рулет, нарізати кусочками завдовжки 8-10 см і викласти на змащений жиром лист відрізаною частиною до листа. Дати підійти. Пекти в гарячій духовці (200°) 15-20 хвилин. Спечені пиріжки попудрити цукром-пудрою.

ТОРТ ГОРІХОВИЙ З ГОРІХОВИМ І КАВОВИМ КРЕМОМ

Тісто:
350 г борошна,
300 г масла або маргарину,
150 г цукру,
250 г мелених горіхів,
2-3 столові ложки води.

Креми: кавовий — 5 жовтків,
½ склянки настою кави,
250 г цукру,
250 г масла;
горіховий — 100 г мелених горіхів,
200 г цукру, ½ склянки сметани.

Жир посікти з борошном, додати цукор, горіхи і замісити водою тісто. Поділити його на чотири частини і в тортівниці, застелені жирним папером, в гарячій духовці (190-200°) спекти коржі по 15-20 хвилин кожен. Виймати коржі обережно, бо вони крихкі. Коли коржі остигнуть, на першій і третій накласти кавовий крем, на другий і четвертий — горіховий. Боки і верх торта змастити горіховим кремом, обсипати тертим шоколадом.

Крем приготувати так: кавовий — жовтки розтерти з цукром, розвести кавою і збивати в посуді, поставленому у другій з киплячою водою. Коли крем почне гуснути, зняти його з вогню і втирати, доки охолоне. Збити вершкове масло до утворення піни, додаючи по ложці холодного крему; горіховий — змелені горіхи вимішати з сметаною, цукром, ваніллю.

ХРОНІКА ОКРУГ

ОКРУГА ПІВНІЧНОГО НЬЮ-ЙОРКУ

ХРОНІКА ЗА 1991 РІК

Відділ Рік заснування Місцевість Голова Відділу

46 — 1967 — Рочестер, Н.-Й. — Стефанія Вовкович
47 — 1952 — Рочестер, Н.-Й. — Тетяна Шутер
49 — 1953 — Баффало, Н.-Й. — Анна Поліщук
68 — 1957 — Сиракюзи, Н.-Й. — Фалина Войтович
97 — 1968 — Баффало, Н.-Й. — Мирослава Макогон
120 — 1982 — Рочестер, Н.-Й. — Лідія Джус-Невмержицька

Округу очолює Марія Крамарчук. Осідком Окружної Управи є Рочестер. Окружний з'їзд відбувся 21 квітня 1991 р. в Рочестері. В той день була відправлена Св. Літургія у 5-ту річницю пам'яті жертв нуклеарної катастрофи в Чорнобилі. Головну доповідь для учасниць з'їзду та ширшого громадянства виголосила референтка суспільної опіки СУА Лідія Черник разом з показом прозірок з відвідин чорнобильської зони.

29 вересня 1991 р. Окружна Управа організувала Між-окружну культурно-освітню та музейно-мистецьку конференцію зі співучастю Округи Огайо. В панелях, які організували заступниця голови СУА для справ культури Лідія Гладка та музейно-мистецька референтка СУА Ірина Руснак, були доповіді Ольги Ісаєвич — гості з України — про акцію Сейбр-Світло (висилка книжок в Україну), почесної членки СУА Ірини Кашубинської про усну історію, Марії Крамарчук про потребу розбудови Українського Музею в Нью-Йорку та Дарії Городиської про можливість одержання фінансової підтримки від американських установ і властей для праці Відділів. Обі представниці Головної Управи СУА доповнили доповіді прелегенток та відповідали на питання присутніх. Організацією конференції займалися заступниця голови Ірина Дорошак і музичномистецька референтка Окружної Управи Ольга Алексєвич-Лавні.

Всі Відділи є членами Українського Музею у Нью-Йорку, вплачуючи по 100 дол. річно. Також всі відділи мають 100-відсоткову передплату журналу "Наше Життя".

46-ИЙ ВІДДІЛ В РОЧЕСТЕРІ, Н.-Й.

Відділ нараховує 24 членки. Вплатив фінансові зобов'язання до Централі в сумі 755 дол. На Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля вислано 210 дол.

Культосвітня референтура: Відділ брав участь у балі "Червоної Каліни" та займався презентацією дебютанток. На ширших сходах голова Відділу поділилася враженнями з перебування в Україні під час путчу та проголошення незалежності України. На цю тему також дала інтерв'ю двом телевізійним місцевим станціям. Членки взяли участь, відповідаючи на телефони на телевізійній станції P.B.S. "WXXI Auction". Всі були у вишиваних блюзках.

Референтура зв'язків: Членки телефонували, висилали телеграми до президента Буша, сенаторів та конгресменів у справі визнання незалежної України.

Музейно-мистецька референтура: Членки взяли участь у показі народної ноші та писанні писанок під час чотириденного фестивалю парафії св. Йосафата. Показували писання писанок на імпрезі, що влаштувало місто Мейн

Івент. Членки подарували 8 малих речей до музейної крамнички. Референтка Відділу бере участь у засіданнях Комітету Розбудови Українського Музею в Нью-Йорку, Відділ у Рочестері.

47-ВІДДІЛ У РОЧЕСТЕРІ, Н.-Й.

Відділ нараховує 77 членок. Вплатив фінансові зобов'язання до Централі. Зібрано на листу суспільної опіки СУА — Медична допомога дітям Чорнобиля 705 дол., на допомогу Україні 290 дол., на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" (замість квітів) 990 дол., допомога двом "Бабусям" в Європі — 264 дол., на розбудову Українського Музею — 100 дол. Відділ вплачує вкладку до Т-ва "Рідна Школа" в Рочестері, до СКВУ і Окружної Управи. На висилку пачок до Бразилії і Польщі вплатив 444.55 дол.

Культосвітня референтура: У Відділі нема референтки. Цією ділянкою займається голова і її заступниця. На ширших сходах Відділу відчитано реферати про здорове харчування, життя Т. Шевченка, співачку Оксану Петрусенко, родину Горинів в Україні, історію Свята Матері, про славетних українських жінок та про символіку України. Голова Окружної Управи звітувала про засідання Головної Управи. 8 вересня влаштовано обід для громадянства, на якому відзначено проголошення незалежності України. У жовтні заходом Управи Відділу в церкві св. Йосафата відправлено Молебень до Пречистої Діви Марії в наміренні успішного референдуму. В Молебні взяли участь вірні різних віроісповідань.

Членки Відділу вже два роки провадять курси навчання української мови. При Відділі є гурток книголюбів, до якого належать 10 членок. Зорганізовано клуб "Зустріч" для сеньйорів, яким опікуються членки Відділу. Гроші, які залишаються з кави та солодкого, даються на добрі цілі, як протези ніг для особи з України, Фонд Дітям Чорнобиля (через СУА), пачки до Бразилії через 47-ий Відділ.

Референтура зв'язків: У Відділі є внутрішній телефонічний зв'язок, референтка має контакт із членами Управи, а кожна членка Управи має приписаних три чи чотири членки, з якими підтримує контакт. На заклик Головної Управи Відділ займався писанням листів і телеграм, членки телефонували до президента Буша, сенаторів та конгресменів у справі визнання незалежності України.

Суспільна опіка: Членки референтури відвідують хворих і немічних старших членок, збирають та пакують пачки до Бразилії і Польщі, займаються збірковими листами Централі.

Референтура стипендій: Референтка приєднала 8 спонсорів з родин членок та 6 спонсорів із громадянства. У звіттовому році вплачено на стипендійну акцію СУА 3,420 дол.

Пресова референтка: Збирала передплати та листувалася з адміністрацією журналу "Наше Життя". Членки дописували до щоденника "Свобода" про загальні збори Відділу, про моління, відзначення незалежності України. Був один допис у журналі "Наше Життя" та місцевій "Кооперативній Думці".



Окружний З'їзд. Зліва: Ірина Руснак, Лідія Джус-Невмержицька, Марія Крамарчук, Іванна Мартинець, Лідія Черник.
Regional Council meeting. Fr. l: Iryna Russnak, Lidia Dzus-Nevmerszysky, Maria Kramarchuk, Ivanna Martynec, Lidia Czernyk.



Панель музейно-мистецької референтури. Зліва: Марія Крамарчук, Ірина Руснак, Дарія Городиська, Ірина Кашубинська.
Museum panel. Fr. l: Maria Kramarchuk, Iryna Russnak, Daria Horodysky, Iryna Rashubynsky.



Панель культурно-освітньої референтури. Зліва: Ольга Ісаєвич, Лідія Гладка, Іванна Шкарупа, Марія Крамарчук.
Cultural/educational panel. Fr. l: Olha Isaievych, Lidia Hladky, Ivanna Shkarupa, Maria Kramarchuk.

Музейно-мистецька референтура: Відділ є п'ятикратним меценатом, 38 членок Відділу є членами Українського Музею в Нью-Йорку. Референтка і кілька членок є в комітеті розбудови УМ, Відділ у Рочестері. Членки взяли участь в інформативних сходах, які влаштував цей комітет, а дві наші членки виголосили доповіді. Подаровано 15 малих речей до музейної крамнички, приєднано дві членки для УМ. Зібрано деякі частини строїв перших поселенців і вислано до Американського Музею Іміграції на Елліс Айленді. Записано кілька касет усної історії від перших поселенців. На чотириденному фестивалі парафії св. Йосафата організовано виставку народних строїв у знімках і відповідних до того зразках вишивок, а також показ народної ноші (моделювали молодші союзниці з інших Відділів). Була виставка вишиваних предметів та показ вишивання. При Відділі є гурток любителів народного мистецтва. Членки нашого Відділу очолюють і працюють добровільно в Осередку Української Спадщини "Мозаїка", де також провадять крамничку і займаються постійними виставками народного мистецтва.

Господарська референтура: Членки підтримують фінансову базу Відділу. Крім приготування кави і печива на ширших сходах, вони влаштовують т.зв. "толоки печення" для продажу печива протягом двох днів двічі на рік. Більшість членок включається в цю працю. У звіттовому році господарська референтура гостила членок і українську громаду смачним полуденком.

49-ИЙ ВІДДІЛ У БАФФАЛО, Н.-Й.

Відділ має 40 членок. Крім обов'язкових вplat до Централі переслав на Пресовий і Запасний Фонди журналу "Наше Життя" 230 дол. і на Сейбр-Світло (висипка книжок в Україну) 95 дол., на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля — 225 дол.

Культосвітня референтура: На ширших сходах Відділу відзначено патронку Ольгу Басараб, відчитано доповідь про Т. Шевченка. Під час різдвяної зустрічі відчитано доповідь "Святі жіночі постаті, що їх наша церква почитає у грудні". Для ширшого громадянства запрошено з доповіддю Марту Перейму з Вашингтону, яка працює в Американській Інформаційній Агенції. Відділ був співспонсором зустрічі з українськими лікарями зі Львова. Членки Відділу надали велику допомогу в підготовці та проведенні базару парафії св. Миколая. Членки Відділу взяли участь у міжклубній конференції, а також допомагали у її приготуванні. Ярослава Борачок подала докладне звіттовлення про цю конференцію до щоденника "Свобода".

Пресова референтура: Появився допис в журналі "Наше Життя" та щоденнику "Свобода" про доповідь Марти Перейми.

Референтура зв'язків: Відділ є членом Buffalo Federation of Women's Clubs. Делегатки Відділу беруть участь у конвенції того клубу, а 6 березня 1991 р. в клубі під час Federation Day влаштовано виставку ручних робіт, в якій Відділ взяв участь. Дві членки одержали нагороди: Домна Завадівська — першу і Анна Яцишин — другу. Членки брали участь у всіх імпрезах, влаштованих іншими організаціями.

Господарська референтура: Відділ влаштував продаж печива перед Великоднем разом з показом писання писанок. Для здобуття фондів влаштовано полуденок для громадянства.

68-ИЙ ВІДДІЛ В СИРАКУЗАХ, Н. Й.

Відділ налічує 17 членок. Вислано фінансові зобов'язання до Централі. Замість квітів на Запасний Фонд журналу "Наше Життя", ТРАВЕНЬ 1992

Продовження на стор. 30

ОКРУЖНИЙ З'ЇЗД СУА В НЬЮ-ЙОРКУ

У неділю, 15 березня, у Нью-Йорку, в домівці СУА, відбувся з'їзд Округу Нью-Йорк. Залю заповнили гості, голови відділів та делегатки Округу, в яку входять 17 відділів.

Голова окружної Управи Надя Савчук відкрила з'їзд молитвою, вшанувала померлих членок і привітала присутніх з нагоди проголошення незалежності України. Вона відчитала порядок нарад і попросила на голову з'їзду Марію Томоруг, членку 83-го Відділу, на секретарку — Галину Білик, членку 71-го Відділу, і представницю Екзекутиви СУА Ірину Чайківську — до президії. Відтак членки уступаючої Управи і референтки Округу прочитали звіти. З них присутні довідалися, яку велику працю виконують відділи Округу як у ділянці зовнішніх зв'язків, так і в культурно-освітній, де членки мають нагоду почути реферати чи доповіді запрошених прелегентів на дуже цікаві і корисні теми. На суспільну опіку видано понад 16 тисяч доларів. Допомога у формі пакунків, ліків і медичного устаткування ішла в Україну, Південну Америку, Польщу і Югославію. Округа опікується трьома світличками і школою українознавства.

У дружній дискусії були висловлені різні думки й ідеї, як зібрати фонди на будову Українського Музею, який багато завдячує СУА у їх придбанні. Рівно ж великою турботою є брак грошей на запасний фонд журналу СУА "Наше Життя", який в наступному році буде святкувати своє 50-ліття. Спонсорів для стипендістів відділи повинні шукати серед громадянства.

Анна Рак, в заступстві голови контрольної комісії Лесі Гой, висловила признання скарбничці Округу Лідії Закревській за зразкове ведення касових книг.

Потім відбулося прийняття звітів уступаючої Управи Округу, представлення голів відділів і їх делегаток.

Після обідньої перерви представниця Екзекутиви СУА Ірина Чайківська у своєму виступі передала привіт з'їздові від Головної Управи СУА та признання для відділів за їх жертвенну працю. Вона звернула увагу, щоб усі пожертви і праця суспільної опіки відділів була координована з Головною Управою СУА, заохочувала відділи спонсорувати одну сторінку в журналі "Наше Життя" за 250 доларів, щоб в цей спосіб придбати фонди для журналу, а також повідомила про 23-тю конвенцію СУА, що відбудеться в 1993 р.

Верифікаційна комісія подала до відома, що у

з'їзді взяло участь 14 голів відділів, 41 делегатка, 15 членок управи Округу та представниці Централі СУА. Заслухані резолюції, які опрацювала комісія ухвал, схвалено і прийнято одногосно. Емілія Ройовська, в заступстві голови номінаційної комісії Ірини Мокрівської, відчитала листу нової Управи і контрольної комісії на 1992 рік у такому складі: голова — Надя Савчук, заступниця — Рома Шуган, заступниця і референтка зовнішніх зв'язків — Ольга Літепло, протоколярна секретарка — Ольга Руденська, кореспондентка секретарка — Євгенія Івашків, скарбничка — Лідія Закревська; референтки: організаційна — Анна Байляк, культосвітня — Стефанія Косович; комісія: Михайлина Баран, Ірина Стецьків-Бехтольд, Оля Гірна; суспільна опіка — Віра Кушнір, стипендій — Уляна Ганущак, виховна — Оля Женецька, пресова — Іванна Мачай, мистецька і музею — Люба Фірчук, господарські — Галя Оберишин, Анна Натина, хорунжі — Анна Куснірчук, Віра Шуль; контрольна комісія: голова — Леся Гой, членки — Анна Рак, Олександра Крумшин, Христя Навроцька, Леся Юзенів.

Надя Савчук подякувала президії і представниці Централі СУА за проведення з'їзду, а відділам за довір'я і перевибір її на голову Округу. Просила, щоб усякі збірні з різних нагод проводили через організацію СУА, зміцнити відділи новим членством та присвятити більше уваги новозаснованим відділам. Вона подала дату наступних сходів окружної Управи — 14 квітня 1992 р.

Скарбничка Округу Лідія Закревська подала проект бюджету на 1992 рік, а також пропозицію, щоб з нагоди з'їзду Округу призначити 250 дол. на репрезентацію і 100 дол. на фонд журналу "Наше Життя", що з'їзд прийняв одногосно.

Голова Округу Н. Савчук закрила з'їзд відспіванням національного гимну.

Комісії з'їзду працювали у такому складі: верифікаційна — Оля Руденська, Євгенія Івашків; ухвал — Ніна Самокіш, Лідія Магун, Емілія Ройовська, Зінаїда Левицька, Оля Женецька, Олімпія Роговська; номінаційна — Ірина Мокрівська, Ніна Самокіш, Емілія Ройовська, Ірина Стецьків-Бехтольд, Оля Літепло; перевірки протоколу за 1991 р. — Ірина Моцюк, Віра Кушнір, Галя Гаврилюк.

Іванна Мачай,
пресова референтка

БОЙКІВСЬКИЙ ВЕЧІР У КЕРГОНКСОНІ

15 листопада 1991 року 89-ий Відділ СУА ім. Лесі Українки в Кергонксоні, Нью-Йорк, влаштував товариський вечір, присвячений Бойківщині.

Комітет на чолі з імпрезовою референткою Зеновією Ковальською приготував програму, що складалася з доповіді, виступів і перекуси. Програму відкрила З. Ковальська. Вона привітала гостей, що так численно зібрались, і попросила уродженку Бойківщини, виховну референтку Відділу Лідію Яців розповісти про Бойківщину.

Прелегентка прочитала цікаву доповідь, короткій зміст якої подаємо.

Бойківщина лежить по обидва боки Високих Бескидів Центральних Карпат, на східньому Середньому Бескиді, на західніх Горгонах і на Середньому Підкарпатському узбіччі між Гуцульщиною і Лемківщиною. Територія Бойківщини займає коло 8 тисяч кв. км, де живе майже 400,000 населення. Кліматичне розташування Підкарпаття не сприяє сільському господарству, бо гори затримують південні теплі вітри і на неурожайній гірській землі найліпше росте картопля, чорний біб, овес. Зате земні надра багаті на поклади нафти, кам'яної соли. Розвивається деревна промисловість, скотарство. Більші міста Бойківщини: Турка, Сколе, Синевідсько, Самбір, Борислав, Дрогобич, Долина, Калуш і відома лікувальна місцевість Трускавець.

Бойки відрізняються від сусідів мовою, одягом, звичаями і в будівні хат з ганками чи трибаних церков. Прелегентка докладно описала народну нощу бойків і їх звичаї та святкування різних церковних свят і обрядів. Бойківський фолкльор є чи не найдавніший на Україні.

Бойківщина лежить на шляху, по якому йшли дикі орди гунів, турків і татарів, що забирали бойків у неволю (ясир). Українські князі будували охоронні городища і підземні ходи та поселяли там бойових людей на охорону кордонів. Ще й дотепер залишилися свідки княжої доби в с. Лаврові. На руїнах княжих укріплень постав славний Василянський монастир, що відіграв велику роль в національному і культурному відродженні Бойківщини. Існує давній переказ про могилу князя Святослава, яка лежить в долині на правому березі ріки Опору, біля міста Сколе, що підтверджується археологічними розкопками. Провадилися археологічні розкопки в с. Кульчицях, звідки походить один з найславніших синів Бойківщини, організатор Запорізької Січі, Петро Конашевич-Сагайдачний, і герой турецьких воєн під Віднем — Юрій Франц Кульчицький.

Бойківщина видала багатьох видатних постатей в культурному і політичному житті та найвидатнішими з них були письменник Іван Франко і провідник революційних націоналістів Степан Бандера.

Волелюбні бойки боролися з польськими чи австро-угорськими гнобителями збройно (йшли в опришки чи на Запорізьку Січ) або легально — висилали скарги до суду ще за кріпацтва (знайдено судову хроніку на Долинщині).

Під час визвольних змагань 1918 р. до Українських Січових Стрільців голосилися навіть 14-літні юнаки, а в Самборі засновано було старшинську школу.

В 1938 р. свідомо молодь продиралася через польські кордони на Закарпаття, щоб поповнити ряди Карпатської Січі.

У Другій світовій війні молодь Бойківщини становила велику частину рядів Української Галицької Дивізії. Багато свідомого населення загинуло в більшовицьких і німецьких тюрмах і концентраційних таборах. Великі жертви понесла Бойківщина в рядах Української Повстанської Армії, де загинули геройською смертю: Олекса Гасин (Лицар), Степан Хрін і багато інших.

Велику роль у національному відродженні Бойківщини відіграло українське священство, що видало з своїх рядів єднатних людей, а також причинилося до культурної і політичної просвіти своїх парафіян.

Бойківщина має найбільше чудотворних ікон Пречистої Діви Марії: чудотворна ікона в Самборі, у Лаврівському монастирі, у Гошеві, до якої відбувалися масові проці, а останньо — у Грушеві.

У 1928 р. у Самборі засновано музей і видано 11 чисел "Літопису Бойківщини", у Стрию було засновано товариство "Верховина". Все це перестало існувати з початком Другої світової війни.

На еміграції, в Америці, в 1968 р. засновано Комітет Бойківщини і видавано "Бюлетень", пізніше замінено на кварталник "Літопис Бойківщини". Старанням Головної Управи товариства "Бойківщина" видано антологію бойківської поезії і прози "Літературна Бойківщина". Товариства "Бойківщина" є в Канаді і Англії.

Після доповіді виступив квартет союзнок у складі: Мирослави Кондри, Галини Хамули, Зеновії Ковальської та Емілії Реннер. Він відспівав дві пісні: "Туга за родиною" (слова о. Гушалеви́ча, муз. Воробкевича), написану бойківським говором, і народну пісню "У гаю, при Дунаю".

Зеновія Гулей прочитала гумореску "В адвоката", яку написала Стефанія Мороз, а Лідія Яців — віршовану гумореску "Піч". Після цього квартет відспівав пісню Нижанківського "В гаю зеленім" і кілька бойківських коломийок.

Товариський вечір закінчено смачною перекускою, яку приготували господарські референтки. Вечір нагадав багатьом присутнім залишені рідні місця і їх молодість.

Ольга Денисенко,
пресова референтка Відділу

ІРЕНОЮ БАЧИНСЬКОЮ ГОРДИТЬСЯ ВІДДІЛ



*Ірена Бачинська з учнями.
Irena Bachynsky with students.*

Учні і учениці разом з парохом монс. К. Бердаром та учителями школи св. Івана Хрестителя у Нортгемптоні переслали президентові України Леонідові Кравчуків побажання всього найкращого для українського народу і привітали президента з нагоди незалежності України.

Учителькою української мови у цій парафіяльній школі є Ірена Бачинська, членка 91-го Відділу СУА у Бетлегемі, Па. Парафіянами церкви св. Івана Хрестителя є третє і четверте покоління імігрантів з України, які приїхали сюди ще перед Першою світовою війною.

Діти в усіх класах, крім української мови і українознавства, вчать співати українські пісні (учитель Михайло Дуда), а також вивчають українські народні танки у групі "Калина", яку провадять Галя Козак і Павлина Дуда.

Крім праці у школі, Ірена Бачинська веде також курси української мови для дорослих. Нелегко у зрілому віці опанувати другу мову, однак, відповідний підхід, терпеливість і лагідність учительки допомагають переборювати труднощі.

91-ий Відділ СУА у Бетлегемі, Па., гордиться своєю членкою Іреною Бачинською.

лу "Наше Життя" — 80 дол., на Музейний Фонд — 100 дол., для стипендик в Бразилії 600 дол., на Сейбр-Світло — 100 дол., зібрано і вислано на листу суспільної опіки Централі на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля 1,246 дол. Для здобуття фондів Відділ двічі влаштував продажі печива.

97-ИЙ ВІДДІЛ В БАФФАЛО, Н. Й.

Відділ має 16 членок. Вислано обов'язкові вплати до Централі. На листу СУА зібрано на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля 530 дол., вислано на СейбрСвітло 95 дол. та на пресовий фонд журналу "Наше Життя" 20 дол.

Референтура зв'язків: Відділ є членом Buffalo Federation of Women's Clubs.

Виховна референтура: Відділ веде дитячу світличку (Надія Бергеншток) з участю 7 дітей.

120-ИЙ ВІДДІЛ В РОЧЕСТЕРІ, Н. Й.

Відділ налічує 23 членки. Вислано обов'язкові вплати до Централі. На одну стипендію до Бразилії вислано 250 дол., на Український Музей в пам'ять д-ра Цимбалістого 100 дол., на Фонд Чорнобиля 140 дол.

Культурно-освітня референтура: На ширших сходах була доповідь як хоронитися від насилування, доповіла особа з "Rere crisis Center".

Голова Окружної Управи інформувала про засідання Головної Управи.

Для громадянства зорганізовано у п'яту річницю Чорнобильської катастрофи доповідь Христі Мельник з Конектикат про поїздку до чорнобильської зони літаком "Мрія".

Виховна референтура: Відділ веде і опікується дитячою світличкою, в якій є 30 дітей. Учителькою є Марта Еліїв Бруер. Улаштовано Свято Матері, градацію — передання дітей до "Рідної Школи", дитячу маскараду, зустріч зі св. Миколаєм, зладження та посвячення великодніх кошичків, подія, в якій беруть участь діти, що не є у світличці.

Господарська референтура: Для здобуття фондів членки Відділу включилися до співпраці з 47-им Відділом у т.зв. "толоці печення" два рази в році. Крім того на ширших сходах Відділу пригтовляється кава і солодке печиво.

Музейно-мистецька референтура: Під час церковних і міських фестивалів були покази писання кераміки і писанок. Членки взяли участь у показі народної ноші, як модельки. Членки взяли участь у PBS WXXI-TV Auction, відбираючи телефони, а також при "Auction board". Всі були у вишиваних блюзочках. Відділ має репрезентку у Комітеті Розбудови Українського Музею в Нью-Йорку, Відділ в Рочестері. Подаровано різдвяні прикраси до музейної крамнички.

Пресова референтура: Дописи появилися у місцевому кварталнику "Кооперативна думка" та в міській американській газеті.

Референтура зв'язків: Членки писали, телефонували та вислали телеграми до президента Буша, сенаторів і конгресменів у справі визнання незалежності України.

Членки і голова Відділу цікавляться українською громадою і беруть участь у всіх її починах.

Ірина Руснак,
пресова референтка



УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ТРИВАЛІ ФОНДИ

На тривалий фонд **д-ра Теодора і Мири Залуцьких 2,000.00 дол.** зложили **д-р Теодор і Мира Залуцькі.**

На Меморіальний Фонд **Ярослава Крушельницького 4,000.00 дол.** зложила **д-р Ірма Л. Крушельницька.**

ЗАГАЛЬНІ ПОЖЕРТВИ

1,155.00 дол. — 119-ий Відділ СУА з коляди на потреби Українського Музею в Нью-Йорку;

1,000.00 дол. — призначено в тестаменті **сл.п. Теодора Мацьківа;**

по 500.00 дол. — 64-ий Відділ СУА, Лідія Фіцалович — на виставку маєстра Холодного;

481.17 дол. — д-р Осип Данко;

360.00 дол. — Сіті Бенк Н. А., дорівнюючи пожертви Марка Баха (100.00), Мири Кизик (60.00), Анни Левицької (200.00);

по 200.00 дол. — Мобіл фундація, дорівнюючи пожертву Д. Н. Лісси, 28-ий Відділ СУА;

по 100.00 дол. — Ольга і Мирон Гнатейки, д-р Мирослав і Люба Прокопи, д-р Осип Данко, Іван й Ірена Мокрівські, д-р Іванна Ратич, Глікерія Слабичька, д-р Лев й Ірена Кушніри, 22-ий Відділ СУА, Мирослава Стахів (через 30-ий Відділ СУА), Оксана Буревій (на виставку Холодного), д-р Н. Теребус-Кмета, Ада Кулик;

по 75.00 дол. — Павло і Люба Михалевичі, Еквітейбл Фундація, дорівнюючи пожертву Оксани Лодзюк, Петро Бойчук;

по 50.00 дол. — д-р Роман і Ольга Морози, вшановуючи 50-ліття подружжя Михайла і Ольги Бодляків, М. Лебедь, 54-ий Відділ СУА, 1-ий Відділ СУА, вшановуючи уродини Дарії Чижик, Ігор і Марія Зубрицькі (на виставку маєстра Холодного), Ольга Делла Кава, Розалія і Мирон Капусті;

по 30.00 дол. — Любомира Хома, Ярослав і Надія Бігуни (на виставку Холодного), Василь і Зеновія Никифоруки;

по 25.00 дол. — Анна Гарасименко, Олександр Ліневич (на виставку Холодного), Ака Перейма (через 82-ий Відділ СУА), Оксана Колесниченко (виставка Холодного), Бетті Квакенбуш, Ольга Варела;

по 20.00 дол. — Олена Качала, Ольга Масюкевич, Ніна Черняк, Василь Воронка, Зенон Леґедза;

по 10.00 дол. — Ганна Шерей (на виставку Холодного), Марія Дубровська, Стефанія Обущак, Євгенія Плєскачевська, Богдан Геврик, Ярослава Горячун, Марія Нєстерчук;

7.00 дол. — Валентина Ярмоленко;

5.00 дол. — Ніна Возняк.

БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД

1,000.00 дол. — д-р Марія Фішер-Спиш;

400.00 дол. — 108-ий Відділ СУА з коляди;

250.00 дол. — Роман і Марія Тершаковець-Гавриляк;

по 100.00 дол. — Теодозія Гурик, Неоніля Кліш, Юрій і Христина Свищуки;

по 50.00 дол. — Володимир і Ольга Гнатики, Олександр Кулинич, Осип і Стефанія Іванчуки;

20.00 дол. — Аскольд Мельничук.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У світлу пам'ять **бл. п. Анни Палюх 1000.00 дол.** на Будівельний Фонд Музею у його 15-ту річницю складають **Ольга Ставнича, Оріся Фішер та Ігор Палюх.**

Замість квітів на свіжу могилу **сл. п. Лідії Савойки** на Будівельний Фонд Музею **20.00 дол.** складає **родина Стасюків.**

В пам'ять **бл. п. Олександри Ямрозик** на Будівельний Фонд Українського Музею **25.00 дол.** складають **Ольга і Ярослав Чипаки.**

У сорок п'яту річницю смерти незабутніх батьків **бл. п. Андрія і Меланії Демцюхів** на Український Музей **50.00 дол.** складає **Оля Лісс.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Наталії Шараневич** на Український Музей **50.00 дол.** складають **Маруся і Тарас Борковські.**

В пам'ять дорогого кузена **бл. п. Юрія Старосольського 100.00 дол.** на Український Музей складають **Стефан і Іванна Рожанковські.**

В пам'ять незабутнього приятеля **бл. п. Олега Микетя 100.00 дол.** на Український Музей складають **Стефан і Іванна Рожанковські.**

У світлу пам'ять дорогої сестри **бл. п. Ольги Зобнів-Олеарник 75.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку складають **мгр Мирослав і Анна М. Зобніви.**

Замість квітів на могилу **бл. п. Льва Биковського 20.00 дол.** на Український Музей складає **Любов Дражевська.**

У світлу пам'ять незабутньої дружини **сл. п. Наталії Шуст 100.00 дол.** на Український Музей складає **Володимир Шуст.**

У світлу пам'ять **бл. п. Олега Микетя 50.00 дол.** на виставку маєстра Холодного жертвує **д-р Осип Данко.**

У світлу пам'ять **бл. п. Марії Гаєс 10.00 дол.** на Будівельний Фонд Музею дарує **Ярослава Стасюк.**

У світлу пам'ять сестри **Емілії Луговської** на Будівельний Фонд Українського Музею **50.00 дол.** складає **Стефанія Лукомська.**

В пам'ять **бл. п. д-ра Богдана Цимбалістого 100.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею жертвують **Мирослав і Люба Прокопи.**

В пам'ять **бл.п. Стефана Савчука 20.00 дол.** на Український Музей жертвує **Марта Черник.**

В пам'ять **бл.п. інж. Миколи Бульби 20.00 дол.** на Український Музей складає **Марія Лозинська.**

В пам'ять **бл.п. Марини Червінської 100.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею складає **Наталія Миколаєвич з родиною.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Юрія Федуна 20.00 дол.** на Український Музей складає **Ярослава Стасюк, а родині висловлює щире співчуття.**

Замість квітів на свіжу могилу мого брата **св.п. Михайла Радика** на Український Музей в Нью-Йорку **50.00 дол.** складає **Катерина Глинянська**.

В світлу пам'ять **бл. п. Олени Дращко**, племінниці Люби Дращевської, складаємо **25.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку.

Мотря та Євстахія Мілянчи

В п'яту річницю відходу у Вічність мужа, батька і дідуна **бл. п. Анастаса Мілянчи**, по **100.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку склали: **Мотря та Євстахія Мілянчи і Михайло та Зорена Ключаси**.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Анни Варчак**, членки 119-го Відділу СУА в Йонкерсі, на Будівельний фонд Українського Музею в Нью-Йорку зложили: **100.00 дол.** — Олександра Крумшин; **50.00 дол.** — Люба і д-р Олег Сохани; **по 25.00 дол.** — Соня Крумшин, Люба Крумшин; **20.00 дол.** — Ольга Женецька.

У сьому річницю смерті **бл.п. Марії Бартків** через 1-ий Відділ СУА **100.00 дол.** на Український Музей пересилає **Григорій Мидляк**.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Наталки Шараневич** на Український Музей **30.00 дол.** складає **Лена Смулка з родиною**. Родині покійної висловлює щире співчуття.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Анни Крамар** на Будівельний Фонд Українського Музею зложили **25.00 дол.** **Віра і Богдан Ціропаловичі**.

У світлу пам'ять мого дорогого батька **бл.п. Григорія Кушніра 50.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку складає доня **Уляна Омецінська**.

У світлу пам'ять **м'гра Олега Микетя** на Будівельний Фонд Музею **50.00 дол.** складає **Ірена Лаврович** з Нью-Гейвену, а родині висловлює щирі співчуття.

У 10-ту річницю відходу у Вічність мого дорогого й незабутнього чоловіка **бл.п. Петра Волошина** складаю **100.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку. **Олександра Волошин**.

У світлу пам'ять **бл.п. А. Ямрозика** на Український Музей в Нью-Йорку зложили: **по 25.00 дол.** — Марія Даниш, Марія Савицька; **по 20.00 дол.** — Бронислава і Роман Коваліви; **15.00 дол.** — Оксана Луцька; **по 10.00 дол.** — Софія Салдан, Наталія Крупська, Ірена Комар, Марія Палідвор, Люба Артимишин, Христя Навроцька, Ніна Самокіш, Ярослава Стасюк, Люба Раковська; **по 5.00 дол.** — Стефа Пурій, Ніна Більчинська, Олена Кисілевська, Володимира Івануса, Дарія Цвіль, Любов Прокоп, Ірена Падох, Оксана Рак, І. Рожанковська, Дарія Костів, Уляна Старосольська.

Замість квітів на свіжу могилу нашого довголітнього приятеля і земляка **бл.п. Олександра Кузишина 15.00 дол.** на потреби Українського Музею в Нью-Йорку складає **Михайло Клецор** з родиною.

У світлу пам'ять **бл.п. Олександри Ямрозик 25.00 дол.** на Український Музей складають **Ірена і Богдан Чайківські**.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Стефанії Пушкар 10.00 дол.** на Український Музей складає **Іванна Петик**.

У пам'ять **св.п. Ярослава Оприска** на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку **50.00 дол.** складають **Степан і Катря Оприски**.

ПРЕСОВИЙ ФОНД ЖУРНАЛУ "НАШЕ ЖИТТЯ" З НАГОДИ...

Вітаємо новий, 56-ий Відділ СУА у Норт Порті, Фл. Бажаємо успіхів і з цієї нагоди пересилаємо **25 дол.** на Пресовий Фонд журналу.

Управа і членки 17-го Відділу СУА в Маямі, Фл.

З нагоди Золотого ювілею нашого подружнього життя складаємо **50 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" і **50 дол.** — на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля.

Юлія і о. диякон Михайло Добоші

З нагоди свого 50-літнього Ювілею щасливого подружнього життя **Стефанія і Дмитро Косовичі** складають **200.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя".

Шановним **Стефанії та Дмитрові Косовичам**, з нагоди Золотого Ювілею бажаємо здоров'я і всіх благ. Складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя".

Ірена Чабан з родиною

Повернення коштів дороги на засідання Екзекутиви СУА у 1991 році в сумі **183 дол.** дарую на потреби СУА.

Лідія Гладка,
заступниця голови СУА

ФОНД ОЛЕНИ ЛОТОЦЬКОЇ

З нагоди відзначення 50-літнього ювілею подружнього життя складають **100 дол.** на Фонд Олени Лотоцької і **50 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя"

Анна і м'гр Василь Гогоші

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

В пам'ять **бл. п. Стефана Савчука**, чоловіка нашої членки Стефи Савчук, жертвуємо **50 дол.** на Пресовий Фонд журналу.

Управа і членки 83-го Відділу СУА

Замість квітів на могили **бл.п. Івана Кривуша**, тестя Галини Кривуші, та **бл. п. Катерини Рибчук**, тещі Богдани Качурак, складаємо **50 дол.** на Пресовий Фонд журналу.

Управа і членки 90-го Відділу СУА

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Люби Драбанчук** складаю **25 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя".

Міра Залуцька

Замість квітів на могилу **бл. п. Ярослава Загороднього** складаємо **25 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а дружині Галі і всій родині висловлюємо щирі співчуття.

Богданна і Володимир Слижі

У світлу пам'ять **Марії Ганас**, мами Христі Шмотолохи, **25 дол.** складаю на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині покійної висловлюю щирі співчуття.

Ліда П'ясецька

У світлу пам'ять **Юлії Василюк** на Пресовий Фонд журналу складають **15 дол.**, а чоловікові і дочці висловлюють щирі співчуття

Лідія та Андрій Закревські

У пам'ять дорогої **Олі Заремби**, довголітньої членки СУА і колишньої відданої референтки суспільної опіки окружної Управи Нью-Джерсі, складаю **10 дол.** на Пресовий Фонд журналу і **25 дол.** — на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля.

Марта Цимбаліста

Фонд допомоги дітям і молоді — ЖЕРТВАМ ЧОРНОБИЛЯ

Замість квітів на свіжу могилу моєї товаришки **бл. п. Орисі Городилівської** складаю **25 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля.

Надія Гробельська

Змість квітів на свіжу могилу дорогої товаришки **бл. п. Лиди Савойки** жертвуємо **25 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля.

Зіна та Ігор Раковські

Замість квітів на могилу **бл. п. Ольги Сохан** складаємо **25.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля, а родині покійної висловлюємо щирі співчуття.

Оля і Михайло Мочули

Замість квітів на могилу **бл. п. Юрія Федуна** складаю **25 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля, а родині покійного висловлюю щирі співчуття.

Ліда Пясецька

У світлу пам'ять **Михайла Драгоша**, чоловіка Катерини Драгош, членки 57-го Відділу СУА у Ютиці — союзьки і приятелі зложили **246 дол.**, в тому числі: 36 дол. — Пауль А. Белльо; 25 дол. — А. Романко; 20 дол. — Є. Миколайчук; по 10 дол. — Б. Яцків, О. Кропельницька, Я. Томич, Н. Лук-ашевич, О. Яцковська, Е. Пиктей, Л. Єрмак, 57-ий Відділ СУА, К. Лужна, М. Боднарчук, М. Саванець, Ю. Дзодик, Н. Цибрух, С. Андіман, Н. Фалинська, Б. Ле Мостер; 5 дол. — Христина Ликтей-Гусак.

Замість квітів на могилу **бл. п. д-ра Миколи Бояра**, батька д-ра Юрія Бояра, співпрацівники зложили через 99-ий Відділ СУА **145 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля, в тому числі: 100 дол. — д-р Артур Остров; 25 дол. — Мері Лира; по 10 дол. — Тіна Пшиходна, Гейл Джентайл.

Замість квітів на свіжу могилу нашої дорогої сестри і тітки **бл. п. Олександри Ямрозик** **40 дол.** на Пресовий Фонд журналу і **30 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля складає родина Решетухів: **Ірина, Юрко з дружиною і діти — Юрко та Анна Марія; Христина Шіблер з чоловіком Гю і донечкою Вікторією.**

У пам'ять **бл. п. Модеста Кливака** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля складають : 25 дол. — **Лідія та Іван Шандори;** 10 дол. — **Дмитро і Корнелія Яворські.**

Просимо прізвища писати друкованими літерами в обох мовах.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. інж. Адама Марковського** складаємо **25 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля, а родині покійного висловлюємо щирі співчуття.

Мґр Мирослав і Анна М. Зобніви

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Олександра Чопика**, який помер на Україні, жертвуємо **25 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля.

Леся і Юрко Мацьківни

У світлу пам'ять **бл. п. Олександра Камінського**, чоловіка моєї дорогої приятельки Зеновії, складаю **25 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля

Людмила Томин

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Дарії Ребет** складаємо **10 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля.

Галина Вигінна

У світлу пам'ять **бл. п. Єлисавети Марії Третяк**, членки 70-го Відділу СУА, і мого брата **бл. п. Степана Бобиліяка** складаю **100 дол.** на потреби Львівської спеціалізованої лікарні для дітей — жертв Чорнобиля.

Олена Бобиліяк

СУСПІЛЬНА ОПІКА

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Ольги Заремби**, довголітньої членки комісії суспільної опіки СУА при Головній Управі, складаю **20 дол.** на суспільну опіку для допомоги Україні.

Лідія Черник,
референтка суспільної опіки СУА

ПРОСИМО ВИБАЧЕННЯ

В квітневому числі "Нашого Життя" на стор. 30, під заголовком "Замість квітів" слід читати:

У світлу пам'ять незабутньої приятельки сл.п. Марти Білінської на Український Музей в Нью-Йорку зложили... **Богдар** і Марта Ворохи.

На стор. 32 слід читати:

Замість квітів на свіжу могилу бл.п. Марії Мороз-Сосяк, членки **119-го Відділу СУА** в Йонкерсі, на Пресовий фонд журналу... по 20.00 дол. — **Ірена Моцюк.**

На стор. 33 в пожертвах на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля, в датку Округної Управи Нью-Йорку в пам'ять Анни Варчак, слід читати:

По 100.00 дол. — Леся Крумшин, Надя і Богдан Савчуки.

НІНА МУДРИК-МРИЦ

МАТУСІ

Мамо, в нас сьогодні свято:
Безліч квітів і пісень!
Для всіх нас, для тебе й тата
Нині свято — Мамин День!

Вранці вже йдемо до тебе
З побажаннями ми всі;
Дітям ти — мов сонце з неба
Квітам у траві, в росі, —

Пальчиками-промінцями
Нас голубиш в кожний час;
І любов'ю серце мами
Завжди сповнене для нас.

Діток учиш терпеливо:
Чесно й добре в світі жить
І трудитися щасливо
Для усіх, як Бог велить.

В кожний Мамин День, як нині
Несемо в дарунку знов
Незабудьки сині, сині
І у серденьках любов.

ВЕСНЯНКА

В небі жайворон повис
Над полями й нивами,
Ллеться пісня до беріз
Ллеться переливами.

Усміхається весна.
Теплою усмішкою,
Йде дітвора голосна,
Йде у парк доріжкою.

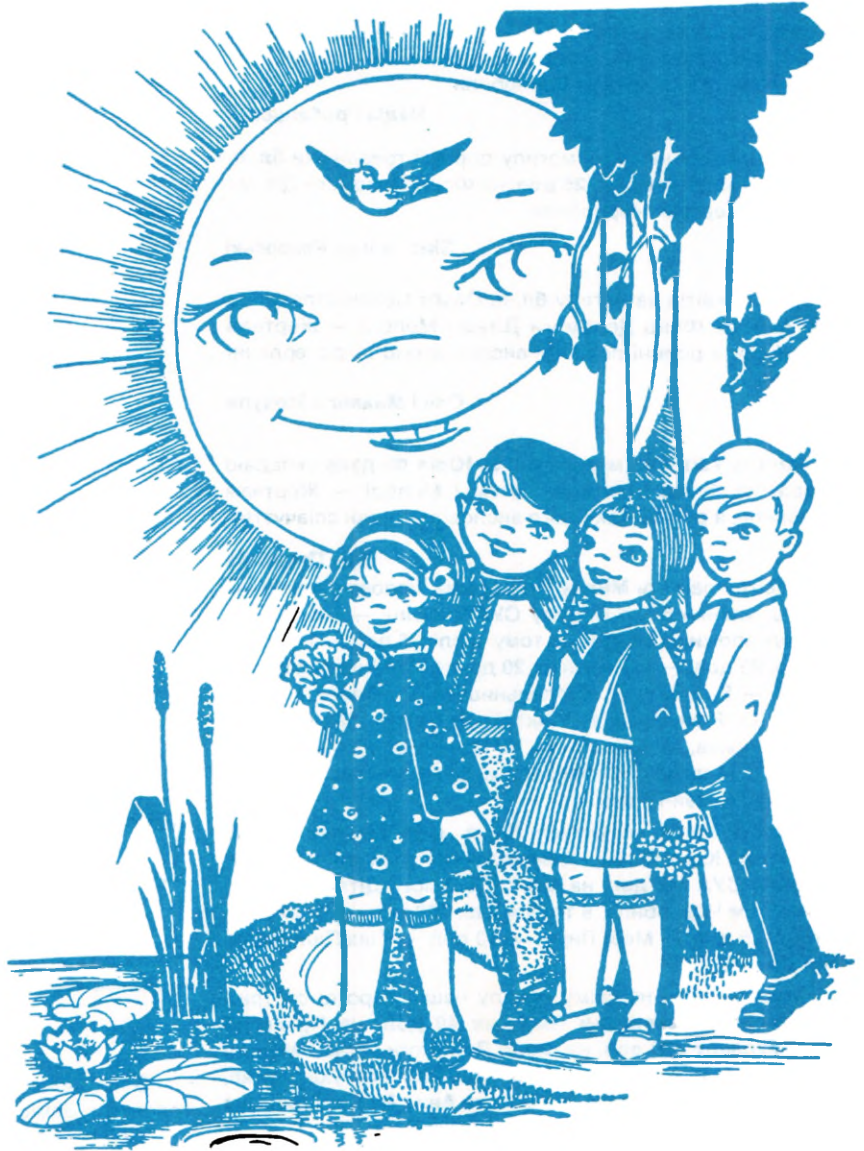


Рисунок Н. Мудрик-Мриц.
"Дитячий куток", ОПЛДМ. Торонто, Канада, 1983 р.

Розсипає у траву
Пісеньок намистечко,
Впала пісня до ставу
Між латаття листячко.

Чий співучий голосок
Нині гомінливіший?
Жайворонка чи діток?
Хто із них щасливіший?

БАБУСИНА УКРАЇНА

Автобус мчав стрілою у напрямі Полтави. Маленькі білі хатки і тополі, тополі, про які бабуся часто співає. А тут їх так багато... По дорозі розмовляли про бій під Полтавою. "Як добре, що я ходжу до української школи, де вчать правильної історії, — думала Марта. — Це допомагає мені багато дечого зрозуміти". Оглянули музеї і пам'ятники славних полтавців Івана Котляревського і Панаса Мирного, церкви, які ще недавно були закриті.

В останній вечір їх подорожі відбувся концерт хору "Калина". Це був хор дівчат і хлопців у прекрасних полтавських костюмах.

— Подивися, Мартусю, ті дівчата самі виглядають, як свіжі китиці калини! — сказала пані Лідія.

Марта була захоплена їх співом. У пісні "Козацькому роду нема переводу" вона почула шум рідних степів і полів, гомін рідних сіл і міст. Це співала її рідна земля.

Коли літак піднімався вгору, Марта відчула, що вона залишає тут, по цьому боці океану, маленьку частку свого серденька, і ніжно притулилася до бабуні.

Втомлена дорогою, після щирих привітань з мамою і татом, вона радісно щебетала:

— Я привезла вам прекрасні подарунки,

сама бачила, як різьблять їх гуцули, а розказувати маю вам так багато! А вранці, ще поки подали сніданок, вже готовий був лист до бабуні. Обережно відкрила двері до її кімнати, відчинила шухлядку, де була "бабусина Україна", і тихенько поклала там білий коверт.

Бабуня, переглядаючи свої листи із синьо-червоною обвідкою, несподівано знайшла там один, старанно написаний рукою внучки: "Моя дорогенька Бабусю! Дякую Тобі щиро, що Ти допомогла мені зрозуміти, що Україна в Твоїй шухлядці і моя в українській школі — це та сама, яку ми з Тобою побачили. Мушу знову пригадати слова нашого Великого Кобзаря у вірші, який я тільки тепер зрозуміла:

*Мені однаково, чи буду я жити
В Україні чи ні...
Та не однаково мені,
Як Україну злії люди
Присплять лукаві і в огні
Її окрадену збудять, —
Ох, не однаково мені!*

Я буду молитися, щоб Господь хоронив нашу Україну перед злими людьми".

З очей пані Лідії покотилася сльоза...

НІНА МУДРИК-МРИЦ

БУДЯК

А я собі іду...

Травичка пестить ніжки,

Будяк ось, на біду,

Наставив гострі ріжки;

Мене він поколов

Та плакати не буду,

До мами побіжу,

Про будяка забуду.

ВЕЛИКА РІЗНИЦЯ

Ірка питає Славцю: — Скільки літ має твій братчик Ньюньо?

Славця: — Один рік.

Ірка: — Наш песик Нерусь має також один рік, а бігає мов вітер, а Ньюньо ледве рачкує.

Славця: — То не штука! Нерусь має чотири ноги, а Ньюньо лише дві...

Рисунок Н. Мудрик-Мриц



Досмертні згадки



Ділимося сумною вісткою з членами СУА, що 10 лютого 1991 року відійшла у вічність довголітня членка 21-го Відділу СУА в Брукліні, Нью-Йорк, **Марія Пашковська**.

Народилася Марія у 1898 році на Україні. У 1912 році приїхала до Америки. Була однією зі засновниць 21-го Відділу СУА в Брукліні.

Марія Пашковська була щедрою і жертвенною — жертвувала на громадські і церковні цілі. Була зразковою мамою і бабунею. Будучи великою патріоткою, любила все рідне, брала активну участь у розбудові Українського Народного Дому в Брукліні.

У глибокому смутку залишила дочку Дороту Віх та сина Емілія з родинами, чотирьох внуків і одного правнука.

Похорон відбувся 13 лютого при співучасті родини, приятелів і союзників.

21-ий Відділ СУА, оцінюючи патріотизм покійної, її активність у праці для Відділу, пожертвував у пам'ять покійної 200 дол. на Український Музей в Нью-Йорку.

Емілія Саноцька,
пресова референтка



З великим смутком сприйняли членки 64-го Відділу СУА вістку, що 14 січня відійшла у вічність їхня довголітня членка бл. п. **Олександра Ямрозик**, з дому Кметь.

Леся Кметь народилася в Грималові на Поділлі, де її батько був поштовим урядовцем. Після того, як поляки звільнили його з праці, він переїхав з родиною до Тернополя, де працював директором Українбанку.

Леся закінчила українську гімназію "Рідної школи", опісля працювала медсестрою. Була активною членкою то-

вариства "Молода Громада" та Союзу Українок. Вийшла заміж за інж. Івана Ямрозика. Подружжя залишило Україну під час евакуації Тернополя німцями. Як і багато інших емігрантів, опинилася в США. Коли діти підросли, Леся знову включилася в працю СУА і стала членкою 64-го Відділу, де закизувалася в імпрезовій та господарській комісіях, а також була членкою контрольної комісії.

Її праця як добровольця в Українському Музеї давала доказ її розуміння вартості цієї інституції.

Не жаліла вона ні труду, ні грошей для підтримки обох організацій. Усі любили її та шанували за високу особисту культуру, лагідну вдачу і циніли за її охоту завжди допомогти іншим.

На Панахиді бл. п. Лесю Ямрозик теплими словами прощала заступниця голови 64-го Відділу Дарія Костів і висловила співчуття родині покійної.

Членки Відділу глибоко відчувати-муть її смерть і пам'ять про неї залишиться на довгі роки.

У пам'ять бл. п. Лесі членки зібрали 230 дол. на Український Музей.

Христя Навроцька,
пресова референтка

Загальні збори Відділів

89-ИЙ ВІДДІЛ СУА ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ В КЕРГОНКСОНІ

Річні загальні збори 89-го Відділу СУА ім. Лесі Українки в Кергонксоні, Нью-Йорк, відбулися 7 грудня 1991 р. Округну Управу репрезентувала Надія Савчук. Головою зборів була Ольга Салук, секретаркою — Лідія Яців.

Управу Відділу на 1992 рік вибрано в такому складі: Стефанія Барановська — голова, Анна Слободян — заступниця голови і зв'язкова референтка, Михайлина Баран — секретарка, Агнес Хоманчук — скарбничка.

Референтки: Осипа Дудинська — організаційна, Людмила Волянська — культурно-освітня, Зеновія Ковальська — імпрезова, Меланія Кокорудз — суспільної опіки, Ольга Денисенко — пресова, Лідія Яців — виховна і зв'язків зі СФУЖО, Дарія Барон — стипендійна, Марія Круг, Емілія Реннер — господарські.

Контрольна комісія: Ярослава Ціханська, Дарія Хухра, Ярослава Крижановська.

Ольга Денисенко,
пресова референтка

107-ВІДДІЛ СУА ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ В САН-ХОЗЕ

Річні загальні збори 107-го Відділу ім. Лесі Українки в Сан-Хозе, Каліфорнія, відбулися 2 лютого.

Управу на 1992 рік вибрано в такому складі: Олена Одежинська — голова, Марта Косарчин — заступниця голови, Романа Гриців — секретарка, Таня Татарко — скарбничка.

Референтки: Галина Маренін — культурно-освітня, Віра Зубрицька, Соня Кенеді, Галя Мільчерська — суспільної опіки, Люба Козбур — стипендій, Ірина Волосенко — пресова.

Контрольна комісія: Ярослава Оренчук, Оксана Сидорак, Стефанія Кісь.

Господиня Відділу: Гандзя Шухевич. **Ірина Волосенко**,
пресова референтка

116-ИЙ ВІДДІЛ СУА ІМ. ОЛЕНИ ЛОТОЦЬКОЇ В ІРІ

Річні загальні збори 116-го Відділу СУА ім. Олени Лотоцької в Ірі, Па., відбулися 9 лютого. Головою зборів була Оріся Мохнач-Дейл, секретаркою — Маруся Федик-Швондер. Управу Округи Огайо репрезентували Іванна Шкарупа — голова Округи, і Дарія Городиська — секретарка. На зборах була присутня гостя з України д-р Тетяна Мостова з Союзу Українок м. Києва.

Управу на 1992 рік вибрано в такому складі: голова — Дарія МекКей, заступниця голови, організаційна і виховна референтка — Галина Лукос, секретарка — Оріся Мохнач-Дейл, скарбничка — Люба Кларк.

Референтки: культурно-освітня — Лариса Шпон, суспільної опіки — Маруся Федик-Швондер, музейно-мистецька — Оріся Свистун, господарські — Марія Борсі, Христина Каварета, "Дня спадщини" — Маргарита Корані, архіву — Марія Лавоска.

Контрольна комісія: голова — Ірина Бравн, членки — Лідія Свистун, Марія Джеймс. **Маруся Федик-Швондер**,

секретарка зборів

ВІД РЕДАКЦІЇ "НАШОГО ЖИТТЯ"

Просимо всіх дописувачів посилати до редакції тільки оригінали дописів, статей. Згідно з журналістичною практикою не подається копій, що були поміщені, чи переслані до інших газет чи журналів. Будемо вдячні, коли пресові референтки та дописувачі будуть придержуватися тієї засади.

Редакція не приймає матеріалів, не підписаних авторами та застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову.

Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції. Редакція не буде поміщувати неввічливих, образливих для кого-небудь висловів. Рукописів не звертаємо. Анонімів не читаємо.

Редакція приймає за домовленням, тел.: (212) 674-5508.

Адреса: "Our Life", 108 Second Ave., New York, N.Y. 10003. Fax: (212) 254-2672

ЗАГАЛЬНІ
ЗБОРИ
ВІДДІЛІВ

12-ИЙ ВІДДІЛ СУА У КЛІВЛЕНДІ, ОГАЙО

Річні загальні збори 12-го Відділу СУА ім. Олени Пчілки у Клівленді відбулися 2 лютого.

Управу на 1992 рік вибрано в такому складі: голова — Дора Сторожинська, заступниця голови — Лідія Вирста, протоколярна секретарка — Неоніля Винарська, кореспонденційна секретарка — Надія Дейчаківська, скарбничка — Юлія Троц.

Референтки: культурно-освітня — Ганна Придаткевич, зв'язків — Джеррі Бассо, музейно-мистецька — Ганна Придаткевич, виховна — Люба Дармохвал, суспільної опіки — Євгенія Гішинська, стипендійна — Таян Космос, пресова — Едіта Морозинська, імпрезові — Пат Крутиголова, Аня Вирста, Галя Норка.

Контрольна комісія: голова — Лідія Базарко.

Дора Сторожинська,
голова Відділу

90-ИЙ ВІДДІЛ СУА У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Річні загальні збори Відділу відбулися у грудні, 1991 р. Управу на 1992 рік вибрано в такому складі: голова — Христина Дем'янчук, заступниця голови — Оксана Фаріон, секретарка — Лідія Одежинська, скарбнички — Леся Мацьків, Марія Раковська.

Референтки: організаційна — Калина Козак, суспільної опіки — Надія Лучанко, мистецько-музейна — Роксоляна Гіліцінська, культурно-освітня — Марія Одежинська, громадські — Стефа Жмуркевич, Іванка Тимчук, зв'язків — Христина Сенік, пресова — Наталія Даниленко.

Наталія Даниленко,
пресова референтка.

66-ИЙ ВІД. СУА ІМ. КИСІЛЕВСЬКОЇ В НЬЮ-ГЕЙВЕНІ

Річні загальні збори Відділу відбулися 23 лютого 1992 р.

Головою зборів була Ірина Гриневич, секретар-

кою, Віра Гусак. Окружну Управу репрезентувала Валя Чудовська.

Нову Управу вибрано в такому складі: голова — Ірена Гладка, заступниця голови — Олександра Кизик, секретарка — Марія Висовська, скарбничка — Ірена Мандич. Референтки: рекордова — Емілія Іванів, господарські — Ольга Посполіта, Лідія Козюпа, Емілія Іванів, організаційна і музейна — Віра Гусак, культурно-освітня — Лідія Фіцалович, суспільної опіки — Марія Кульчицька, пресова — Ірина Гриневич.

Контрольна комісія: голова — Лідія Фіцалович, члени — Інка Лодинська, Марія Кульчицька.

Ірина Гриневич,
пресова референтка.

24-ИЙ ВІДДІЛ СУА В ЕЛІЗАБЕТІ, НЬЮ-ДЖЕРСІ

Загальні збори Відділу відбулися 1 березня. Окружну Управу репрезентувала Надя Бігун. До президії увійшли: Надя Бігун — голова, Ірена Левицька — секретарка.

Управу вибрано в такому складі: Олена Мельничук — голова, Ольга Граб, Люба Вальчик — заступниці голови, Ірена Левицька — секретарка, Анна Іванців — скарбничка.

Референтки: Павлина Юрчак, Параскевія Луців — організаційні, Ольга Коваль, Дуня Бондаренко — культурно-освітні, Ольга Шевчук, Марія Бокало — імпрезові, Ірена Левицька, Юлія Полянська — суспільної опіки, Анна Іванців — пресова (англомовна), Ірена Левицька — пресова (україномовна), Надя Гриб — господарська.

Контрольна комісія: Розалія Бойчук — голова, Люба Вальчик, Слава Василяк — членки.

Ірена Левицька,
секретарка.

"OUR LIFE" Magazine (USPS 414-660) is published monthly — except July & August combined by Ukrainian Women's League of America, Inc. at 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003

Subscription in the United States of America \$20.00, half year \$10.00, single copy \$2.00.

COUNTRIES OTHER THAN U.S. (with the exception of South America) may send the subscription in their currency, which will equal the amount of 20.00 American dollars.

ПЕРЕДПЛАТА В США: річна... 20.00 дол., піврічна 10.00 дол. Поодинокое число 2.00 дол.

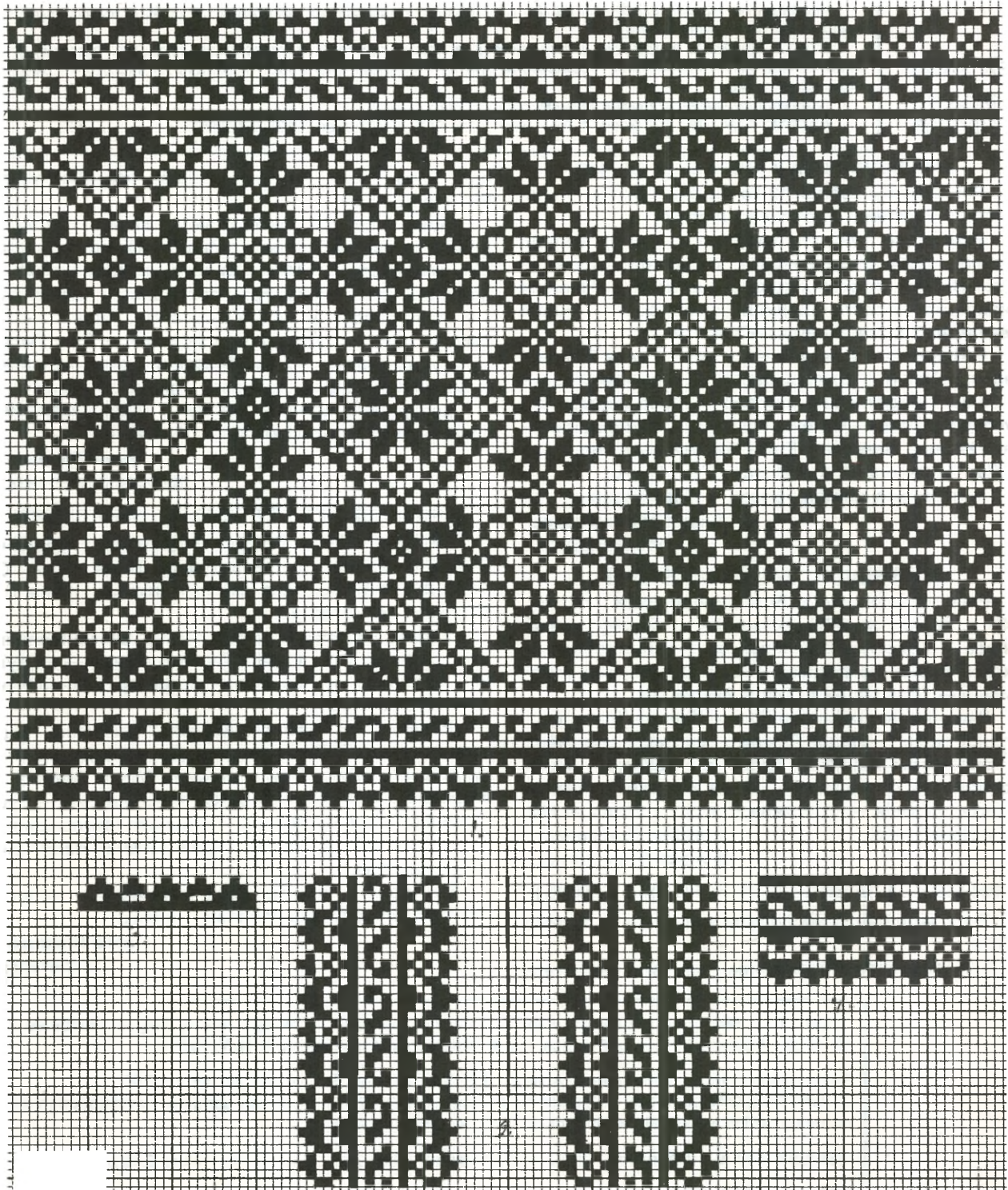
КРАЇНИ ПОЗА МЕЖАМИ США (за винятком Південної Америки) можуть вплачувати у своїх валютах, в сумі яка дорівнює вартості 20.00 американських доларів.

© Copyright 1992 Ukrainian National Women's League of America, Inc.

Printed in USA by Computoprint Corp., 35 Harding Ave., Clifton, NJ 07011

(201) 772-2166
FAX (201) 772-1963

"Second-Class Postage Paid at New York, N.Y. and
at additional mailing offices" (USPS 414-660)
108 Second Avenue, New York, N.Y. 10003



Взір за мотивами Сокальщини. Композиція Ольги Загородної-Трачук, 1992 р. Вишивати нитками DMC чорними або вишневими ч. 816. Вишивка для жіночої блузки. 1. Уставка; 2. Пазуха; 3. Листва коло шиї; 4. Манжет;
Embroidery in the Sokal region style. Composition of Olha Zahorodna Trachuk. 1992. Embroider with DMC thread black or red #816. Embroidery for a woman's shirt. 1. Ustavka — upper sleeve; 2. Front of shirt; 3. Neck trim; 4. Cuffs.